



Filoloq

Yüksək mədəniyyətə malik olan xalq həmişə irəli gedəcək, həmişə yaşayacaq, həmişə inkişaf edəcəkdir.

**Heydər Əliyev
Ümummilli lider**



**Azərbaycan Dövlət
Pedaqoji Universiteti**

Müstəqil qəzet, №2(15) oktyabr 2023

Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi Mətbu nəşrlərin reyestrinə daxil edilmə nömrəsi №4285

www.filologiya.az <http://www.filologiya.az>,
filologiya@gmail.com <mailto:filologiya@gmail.com>,
www.facebook.com/filologiyaqazet
<http://www.facebook.com/filologiyaqazet>



HEYDƏR ƏLİYEV ALİ TƏHSİLİN UĞURLARI VƏ ÖLKƏNİN DİNAMİK İNKİŞAFINDA ROLU HAQQINDA



Ali təhsil insanların maddi rifahının yüksəlməsinə, əldə etdikləri gəlirin daha da yüksəlməsinə xidmət edir. Təsədüfi deyil ki, son illər ali təhsilə maraq artmış, cəmiyyətin və dövlətin bu sahəyə diqqəti yüksəlmişdir. Sovet dönəmində ali təhsil sistemi sovet ideoloji sistemi və sovet cəmiyyətinin tələbləri əsasında inkişaf etsə də, Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra yeni cəmiyyətin tələblərinə, beynəlxalq standartlara uyğun qurulmuş, Avropa təhsil məkanına inteqrasiya istiqamətində islahatlarla formalaşdırılmışdır. Ulu Öndər Heydər Əliyevin 2003-cü ildə "Azərbaycan Respublikasında təhsil sisteminin təkmilləşdirilməsi" haqqında Fərmanı təhsilin təkmilləşdirilməsi, ali təhsilin dünya təhsil sistemində inteqrasiyası istiqamətində tədbirlərin həyata keçirilməsini sürətləndirdi.

Ali məktəblərdə sağlam mənəvi mühitin yaradılması 1970-ci illərdə Heydər Əliyevin qarşıya qoyduğu əsas vəzifələrdən idi. 1980-ci ildə ali məktəb işçilərinin müşavirəsində o demişdi: "Ən vacib məsələ budur ki, adamlarda ədalətə, həqiqətə inam, respublikamızın bütün işlərində, o cümlədən ali məktəblərdə bərqərar olan obyektivliyə inam yaranmışdır. Bu illər ərzində təlim-tərbiyə işinin səviyyəsi, tədrisin keyfiyyəti, buraxılan mütəxəssislərin, bütövlükdə ali məktəblərin fəaliyyətinin keyfiyyəti xeyli yüksəlmişdir".

Heydər Əliyev sovet dövrü hakimiyyəti zamanı ali məktəblərə qəbulda nöqsanların aradan qaldırılmasına, mütəxəssislərin hazırlıq keyfiyyətinin yüksəldilməsinə xüsusi fikir verirdi. Rüşvətxorluğun aradan qaldırılması, "bərk gədən" institutlarda imtahan komissiyalarının təşkilində çəkişmələrə son qoymaq üçün Heydər Əliyev Qəbul üzrə Mərkəzləşdirilmiş Komissiya yaratmaq qərarına gəlir. Bundan başqa, hüquq-mühafizə orqanları işçilərinin övladlarına hüquq fakültəsinə qəbul olmaq qadağanı ləğv, DQMV-ə mütəxəssis kimi qayıdacaqları şərti ilə Qarabağ gənclərinə müsabiqədənə qəbul ciddi nəzarətə götürülür. DQMV rəhbərliyinin müsabiqədənə qəbulu yalnız erməni millətindən olanlara şamil etdiyindən və oxumağa layiq olanları deyil, qohumluq, yerli bəzəlik və s. ilə seçilənləri göndərdiyini Heydər Əliyev bilirdi və buna qarşı ciddi tədbirlər görürdü.

Abituriyentlərin obyektiv seçilməsi, fəhləkəndli balalarının ali məktəblərə qəbulunu artırmaq, onlara şərait yaratmaq, rüşvətxorluğu, neqativ halları ali təhsildən uzaqlaşdırmaq üçün o, müxtəlif tədbirlər görür, Moskva, Leningrad və başqa şəhərlərin ali məktəblərinə oxumağa göndərilən gənclərin seçiminə diqqət yetirirdi. 1970-1980-ci illərdə onun təşəbbüsü ilə SSRİ-nin ən məşhur ali məktəblərində xalq təsərrüfatı, elm, təhsil və mədəniyyəti əhatə edən 250-dən çox ixtisas üzrə 15 mindən artıq azərbaycanlı gənc ali təhsil almış, yüksək ixtisaslı mütə-

xəssislər kimi hazırlanmışdı. Heydər Əliyev bu gəncləri "Azərbaycanın yetimləri, Azərbaycanın milli sərvəti" kimi yüksək qiymətləndirirdi.

Azərbaycana rəhbərlik etdiyi hər iki dövərdə Ümummilli lider üçün mənəvi dəyərlərin qorunub saxlanması, insan mənəviyyatının paklığı, təmizliyi əsas amil idi. Xüsusilə elm adamları, ali məktəb müəllimləri onun gözündə mənəviyyət daşıyıcıları idi. "Mənəviyyət insana xas olan xüsusiyyətlərin hamısından yüksəkdir. Nə qədər böyük alim olursansa? ol, nə qədər böyük dövlət xadimi olursansa - ol, əgər mənəviyyətəca şükətsənsə, sənin heç bir qiymətin yoxdu.

Heydər Əliyev ali məktəbə daxil olan gənclərdə Azərbaycanın elmini, mədəniyyətini, ictimai həyatını inkişaf etdirəcək yeni nəslə görürdü. Bu gənclərin qeydində qalmağı, onlarla hərtərəfli maraqlanıb sayğılarını çəkməyi, ali məktəbdə mükəmməl təhsil verməyi, onları gələcək həyatda müstəqil fəaliyyətə hazırlamağı Ulu Öndər ali məktəbin, xüsusilə professor-müəllim heyətinin müqəddəs vəzifəsi sayırdı. 1990-cı illərdən ali məktəblərin tələbə qəbulundan azad edilməsi, bu yükü Dövlət İmtahan Mərkəzinin üzünə götürməsinə o, müsbət qiymətləndirirdi. Ali məktəblər birbaşa "ağır" yükəndən azad olur, subyektivizmin, neqativ halların, qohumbazlığın və s. ali təhsilə ayaq açmasına imkan yaranmırdı. Hər bir ali təhsil müəssisəsinin qarşısında bir vəzifə dururdu: qəbul olmuş gənclərə yüksək təhsil vermək, savadlandırmaq, şəxsiyyət kimi formalaşdırmaq və yüksək mənəvi səviyyəyə çatdırmaq. Heydər Əliyev ali məktəbləri, alimləri, professor-müəllim heyətini bu şərəfli işlə vicdanla məşğul olmağı, hər gün, hər dərsdə respublikanın gələcəyinin bu gənclərdən asılı olduğunu unutmamağı çağırırdı: "Respublikamızın gələcəyi gənclərin nə dərəcədə keyfiyyətcə hazırlanmasından asılıdır. Biz çalışmalıyıq ki, müstəqil Azərbaycan Respublikasının gələcəyi daha uğurlu, daha gözəl olsun, xalqımız gündən-günə daha yüksək səviyyəyə qalxsın.

Ümidvaram ki, ali məktəblərin professor-müəllim kollektivləri öz vəzifələrini yerinə yetirəcək və Azərbaycanın gənc nəslinin hazırlanmasına öz xidmətlərini göstərəcəklər".

Heydər Əliyev respublikadan kənara təhsil almağa göndərilən gənclərin seçimi, onların hansı ixtisas üzrə təhsil alacağına xüsusi diqqət yetirirdi. O təkcə Sovet İttifaqının şəhərlərində deyil, Avropa ölkələrinin məşhur universitetlərinə də azərbaycanlı gənclərin göndərilməsinə şərait yaratmışdı. "Azərbaycan KP MK Moskva, Leningrad və başqa şəhərlərin ali məktəblərində ali təhsilli mütəxəssislər hazırlamaq məsələsinə xüsusilə böyük əhəmiyyət verir. Azərbaycandan bu ali məktəblərə qəbul edilən nümayəndələrin sayı ildən-ilə artır. 1970-ci ildə başqa şəhərlərin ali məktəblərinə cəmi 60 adam göndərilmişdi və bəzi yoldaşlarımız bunu az qala son hədd hesab edirdilər, cari ildə isə 604 nəfər, yəni 10 dəfə çox adam qəbul edilmişdir. Bundan əlavə, gənclərin böyük bir dəstəsi ölkənin ali hərbi məktəblərinə, Kiyev Mülki Aviasiya İnstitutuna, Patris Lumumba adına Universitetə, Ümumittifaq Dövlət Kinematografiya İnstitutuna qəbul olunmuşdur. Fərəhlidir ki, başqa şəhərlərin ali məktəblərinə bu il qəbul edilmiş gənclərimizin arasında respublikanın az qala bütün şəhərlərinin və rayonlarının nümayəndələri vardır. Oxumağa göndərilənlərin keyfiyyət tərkibi də xeyli yaxşılaşmışdır. Qəbul imta-



hanlarından yalnız "əla" və "yaxşı" qiymət alan, ictimai işdə özünü fəal göstərən gənclər başqa şəhərlərin ali məktəblərinə göndəriləcək hüququ qazanırlar".

Ulu Öndər imkan düşdükcə ali məktəblərdə olur, tələbələr və müəllimlərlə görüşür, gəncləri daha yaxşı hazırlamağı, tərbiyə etməyi tövsiyə edirdi. O bildirdi ki, torpaqlarımızın işğal altında olduğu, sosial-iqtisadi vəziyyətin çətinləşdiyi, insanların həyat tərzinin böhran keçirdiyi və professorların, ali məktəb müəllimlərinin də bu böhran içində yaşadığı bir zamanda onlar tələbələrə peşə məsuliyyətinin artırılması, bilik, bacarıq və səriştələrə yiyələnməsinin əsaslarını qoyur və möhkəmləndirirdi. Ali təhsil ocaqlarında gənclərin milli-mənəvi dəyərlərə sadıq formalaşmasını o, şəxsiyyət tərbiyyəsində mühüm amillərdən sayırdı. Heydər Əliyev bildirdi ki, ali məktəb müəllimləri hər bir sözləri, hər bir addımları ilə gənclərin yaddaşında dərin iz buraxır, tərbiyənin mənəvi keyfiyyətləri onların şəxsi keyfiyyətlərindən, nümunə olmasından, nüfuzlu şəxs olmasından asılıdır. Ulu Öndər özünü ali məktəb müəllimlərinə tutaraq onları təkcə biliklər verməklə deyil, mənəvi dəyərləri mənimsətməklə də gəncləri müstəqil həyata hazırlamağı çağırırdı: "Ali məktəblərdə, ümumiyyətlə təhsil ocaqlarında gənclərimizi xalqımızın mənəvi dəyərləri əsasında tərbiyələndirək, mənəvi cəhətdən sağlam və saf insanlar tərbiyə etmək məsələsi mühüm yer tutmalıdır. Mən bütün müəllimlərimizdən rica edirəm ki, bu prinsipi özlərinin fəaliyyətində, öz həyatında da əsas tutsunlar, gənclərimizi də yüksək mənəvi ruhda tərbiyələndirəməyə, hazırlamağa çalışsınlar. Çünki cəmiyyətimiz həm zəngin bilikli, ali təhsilli mütəxəssislərə, həm də yüksək mənəviyyətə malik insanlara ehtiyac duyar. Ümumiyyətlə, cəmiyyətimizdə saf mənəviyyəti bərqərar etmək, inkişaf etdirmək, bütün mənfi hallara qarşı, cinayətkarlığa, o cümlədən gənclər arasında mənfi hallara, cinayətkarlıq hallarına qarşı mübarizni genişləndirmək əsas vəzifəmizdir".

BDU-nun 75 illik yubileyinə həsr olunmuş mərasimdə Heydər Əliyev bu universitetin auditoriyalarında, dərslər otaqlarında, kafedralarında Azərbaycan xalqının milli şüurunun, milli ruhunun inkişaf etməsində, tarixin səhifələrinin təhrif olunmaqdan qorunmasında, milli azadlıq hərəkatının yaranmasında rolunu alimlərin, müəllimlərin fəaliyyətini yüksək qiymətləndirmişdir.

Heydər Əliyev milli təhsilin yaranmasını XX əsrin ən böyük nailiyyəti sayırdı. Azərbaycanda müxtəlif milli ali təhsil müəssisələrinin? universitetlərin, institutların yaranmasını o, müstəqil dövlət olaraq böyük imkanlara malik olmaqla əlaqələndirirdi. Ali təhsilin elm, mədəniyyətə vəhdət təşkil etdiyini bilən Ulu Öndər dövlət quruculuğunda, iqtisadiyyatda, digər sahələrdə çətinliklərin, problemlərin olduğu halda, insan ami-

li, insanın biliyi nöqtəy-nəzərdən heç bir çətinlik olmadığını əminliklə bildirirdi.

1999-cu il avqustun 31-də respublikanın təhsil işçiləri və ali məktəblərə daxil olmuş tələbələrə görüş o demişdi: "Hər bir dövlət əgər istəyirsə ki, öz ölkəsinin inkişafını təmin etsin, öz millətinin elmini, mədəniyyətini dünya standartlarına çatdırsın, o mütləq hər şeydən çox təhsilə fikir verməlidir, təhsilin inkişafına səy göstərməlidir, təhsil üçün bütün imkanları yaratmalıdır".

Heydər Əliyev "ali məktəb müəllimi" adını daşımağın böyük şərəf olduğunu fəxrli deyirdi. Digər peşələrdən fərqli olaraq, bu adı daşımaq böyük məsuliyyətdir. Ali məktəb müəllimi öz funksiyalarında təhsilvericiliyi, tərbiyəediciliyi, elmi-tədqiqatçılığı üzvi şəkildə birləşdirməyi bacarmalıdır. Heydər Əliyev pedaqoq kimi bunları bilir və hələ sovet dövrü təhsil sisteminə dərs demək qabiliyyətinin diplomla, elmi dərəcə ilə müəyyən edilmədiyini vurğulayırdı. "Fənni bilmək, hərtərəfli məlumata malik olmaq, ideyalılıq, dünyagörüşü və başqa bu kimi keyfiyyətlər hər bir müəllim üçün zəruridir. Ali məktəb müəllimi həm də tərbiyəçidir. Yüksək mənəvi keyfiyyətlərə malik olmaq, daim ünsiyyətdə olduğu gənclərə nümunə göstərmək müəllimin borcudur. Əgər müəllim bütün bu keyfiyyətlər kompleksinə malik deyilsə, əgər öz sahəsində səriştəli mütəxəssis və gənc nəsin həqiqi tərbiyəçisi olmağa çalışmırsa, deməli, o, ali məktəbdə müəllimlik peşəsi üçün yararlıdır".

O, ali məktəb müəlliminin öz sahəsində səriştəli olmaqla kifayətlən məmuli, pedaqoji vərdislərə, öyrətmək, tərbiyə etmək bacarığına, zəruri keyfiyyətlərə malik olmasının vacib sayırdı. Onun fikrincə, ali məktəb müəllimi elmi biliklərdən əlavə, natiqlik məharətinə, başqa pedaqoji keyfiyyətlərə və vərdislərə yiyələnməlidir ki, yaxşı tərbiyəçi olsun. Elmi biliyə, qabiliyyətə, professor adına malik olmaq hələ yaxşı müəllim olmaq deyildir. Yaxşı müəllim olmaq, öyrətmək, öz biliyini başqalarına vermək daha çətin işdir və bu işin öhdəsindən gəlmək üçün professorların, müəllimlərin peşə vərdislərinin, biliklərinin təkmilləşdirilməsinə ciddi əməl edilməlidir".

Müstəqillik dövrü ali təhsili Heydər Əliyevin "Təhsil sahəsi həyatımızın ən gərəli, ən mühüm sahəsidir. O, milli məqsədlər, mənafehlər əsasında qurulmalıdır" müddəasına əsaslanan islahatlar nəticəsində beynəlxalq təhsil sistemində inteqrasiya edə bilməmişdir. Ulu Öndər milli tərcəqədə, müstəqil dövlət quruculuğunda təhsil tərbiyənin rolunu vəhdətdə götürürdü. Təhsil işçiləri, tələbələr və ziyalılarla görüşlərində o, ali təhsilin dünya standartlarına uyğun qurulması zəruriliyini vurğulayırdı, Azərbaycan gəncinin dünyaya ali təhsil sayəsində çıxma biləcəyinə inamını ifadə edirdi.

Bu gün Heydər Əliyev ideyalarının davamçısı İlah Əliyev uğurlu siyasəti sayəsində Azərbaycan ali təhsili qlobal çağırışlara, müasir tendensiyalara, dünya təhsil sisteminin tələblərinə cavab verir və ən yaxşı təcrübələrini ortaya qoyur.

**Könül Həsənova
Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, Filologiya fakültəsinin Elmi işlər üzrə dekan müavini**



Təhsil sistemində hər bir yeniləşmə inqilabi yolla deyil, təkamül yolu ilə həyata keçirilməlidir. Təhsil millətin gələcəyidir.

Heydər Əliyev

ALİ BAŞ KOMANDANIN “DƏMİR YUMRUQ” SİYASƏTİ: SİYASƏTİN FƏLSƏFƏSİ VƏ ƏDƏBİYYATIMIZ

Birinci Qarabağ savaşından 2020-ci ilə qədər keçən otuz ildən artıq bir müddət ərzində Azərbaycan xalqı itirilmiş torpaqların, doğma torpaqlarından, yurd-yuvalarından qaçqın-köçkün düşməsinin dözülməz ağırlarını yaşayıb. Bu ağırının miqyası ölçüyəgəlməz olub. İtirilmiş iyirmi faiz torpaqlarımız xalqımızın ürəyində böyük yara açıb, onun varlığını dərinliklərinə qədər işləyib. Bu ağır Vətən sevgisinin bütövlüyündən, heç nə ilə müqayisə olunmayacaq miqyasından mayalanıb. Lakin xalqımız heç vaxt o torpaqlara qayıtmaq ümidini, düşməni yerində oturtmaq əzmini itirməyib. Bu ümidin yaşamasında, əzmin qorunmasında xalqımızla dövlətimiz arasındakı məqsəd birliyi, iradə birliyi həlledici rol oynayıb. Ümummilli liderimiz H.Əliyevdən onun layiqli varisi olan möhtərəm Prezidentimiz İ.Əliyevə qədər elə bir daxili və xarici siyasət kursu götürülüb ki, bu siyasət xalqımızı unudulmuş, Qarabağ sevgisinin gündən günə artmasına, alovlanmasına kökləyib.

Onu da xüsusi vurğulayaq ki, son illərdə düşməni daha da azğınlaşdırıb, yeni torpaqlar zəbt etmək iddiasına düşür, zəbt etdikləri torpaqları geri qaytarmayacaqlarını, hətta qeyri-rəsmi söhbətlərdə “bacarırsınızsa gəlin, alın” kimi həyasız mövqə sərgiləyirdi. Erməni baş nazirinin beynəlxalq tədbirlərin birində “Qarabağ Ermənistanıdır və nöqtə” bəyanatı, ilk növbədə, dövlətimizin başçısının qururuna toxunmuşdu. Əlbəttə, elə həmin tədbirdə dövlət başçımız çox əsaslı arqumentlərlə çıxış edib, torpaqların bizə məxsusluğunu əsaslandıraraq, erməni baş nazirinə cavab verərək onu yerində oturtmuşdu: “Qarabağ Azərbaycandır və nida işarəsi”.

Bu cavabdakı “nida işarəsi” İkinci Qarabağ savaşında nümayiş etdirəcəyimiz bütün mənalarda potensial gücün erməni baş nazirinə, toplumuna və eləcə də dünya güclərinə ötürülən mesajı idi.

Prezidentimiz üçün gün kimi aydın idi ki, uzun illər ərzində toplanan hərbi, iqtisadi, siyasi gücümüz, informasiya savaşı qazandıığımız uğurlar, millət-dövlət monolitliyi erməni yerində oturtmağa, “Qarabağ Azərbaycandır və nida işarəsi” bəyanatını gerçəkləşdirməyə tam imkan verir. Yalnız qalırdı bu imkanı gerçəkləşdirməyə başlamağa əsas verən əlverişli şəraitin gözəlmək. Bunun üçün də uzun gözləməyə lazım gəlmədi. Erməni bu firsəti verdi və Ali Baş Komandanımız da bu firsətdən məharətlə yararlandı. Cənab Ali Baş Komandan Rusiyanın “Naüionalnə oborona” jurnalına verdiyi müsahibədə müharibənin başlanma situasiyasını aşağıdakı şəkildə izah edib: “Azərbaycan müdafiə naziri məruzə etdi ki, təmas xəttindəki mövqelərimiz və bir neçə yaşayış məntəqələrimiz Ermənistan tərəfindən artilleriya atəşinə məruz qalıb. Cavab atəşinin açılması ilə bağlı qərar verildi və biz bununla qaçılmaz olan müharibəyə girdik”.

Bu sitatda “qaçılmaz olan müharibə” ifadəsinə xüsusi diqqət yetirməliyik. Ermənilərin torpaqlarımızı sentyabrın 27-də növbəti dəfə atəşə tutması bu dövlətin Azərbaycanı müharibəyə təhrik siyasətinin ifadəsi idi.

Əslində Ermənistanın Azərbaycanla yeni bir savaşa girməyə can atması onun siyasətinin elə başlanğıcdakı yanlışlığından xəbər verir. Bu səhv 2000-ci illərin Azərbaycanı ilə 90-cı illərin ilk illərinin Azərbaycanı arasındakı fərqi görə bilməkdən irəli gəlirdi. Azərbaycanın bütün istiqamətlərdəki hazırlığının səviyyəsini nəzərə almamaqdan, birinci savaştakından fərqli olaraq ikinci savaşa ölkəyə rəhbərlik edən adamın Vətən, millət sevgisinin böyüklüyündən, torpaqlarımızı geri qaytarmaq üçün nümayiş etdirə biləcəyi iradə və əzmdən xəbərsizlikdən xəbər verirdi. Müharibə başlayan gündən (və təbii ki, elə əvvəlki günlərdə də) məhz bu sonsuz iradə və qarşısalınmaz əzmlə cənab Ali Baş Komandan Müdafiə Nazirliyinin, Dövlət Sərhəd Xidmətinin, Daxili İşlər Nazirliyinin, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin və Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin rəhbərlərinin iştirakı ilə keçirdiyi iclaslarda görülən işləri, çıxarılan qərarları belə xarakterizə edirdi: “Bu iclaslarda biz ötən günün nəticələrini hazırlayıq, çatışmazlıqları göstərir, eləcə də növbəti gün üçün planı hazırlayıq və təsdiqləyirdik. Buna görə də sutka boyu aktiv iş gedirdi və bir çox hallarda bizim fəaliyyətimiz, bizim əməliyyatlarımız düşməni üçün gözənilməz olurdu. Əks-hücum əməliyyatının adına gəlincə, əlbəttə ki, hərbi əməliyyatın əvvəlində onun adı yox idi”. Ali Baş Komandan “Naüionalnə oborona” jurnalına verdiyi müsahibədə əməliyyatın adının “Dəmir yumruq” adlanmasının səbəbinə aydınlıq gətirir və vurğulayırdı ki, “Dəmir yumruq” ifadəsinə mən bir neçə dəfə şəhər və kəndlərimizin işğaldan azad edilməsi ilə bağlı Azərbaycan xalqına müraciətimdə istifadə etmişdim. Mən bir neçə dəfə demişəm ki, əgər düşməni işğal olunmuş ərazilərimizdən öz istəyi ilə getməsə, bizim dəmir yumruğumuz onun başını özəcək. Bu fikirlərim cəmiyyət tərəfindən müsbət qarşılandı və mən əməliyyatın “Dəmir yumruq” adlandırılması qərarına gəldim. Ancaq bu birdən deyil, hərbi əməliyyatların gedişində baş verdi”.

Hərbi əməliyyatların gedişində baş verən bu prosesi hər birimiz telekanallarda izləmişik və Ali Baş Komandanın barmaqlarının düyünlənməsi, doğrudan doğruya, dəmir yumruğa çevrilməsi, düşməni yerində oturdacaq, özəcək bir qüvvəni rəmləşdirməsi bizim hər birimizin ürəyini qürur hissi ilə bərabər, savaşa qalib gələcəyimizə inam hissi ilə doldurdu.



Ancaq bu məqamda məsələ bu deyil. Yeni məsələ ümid və inamın simvoluna çevrilən “Dəmir yumruq”un ifadə etdiyi daha dərin məzmunlu məna çalarlarındadır. Prezidentimizin özünün də xüsusi vurğuladığı kimi, “Dəmir yumruq” və onun gerçəkləşdirdiyi mənalardan “cəmiyyətimiz tərəfindən müsbət qarşılanması”nın sosial-psixoloji əsasında nələr dayanırdı? Aparılan hərbi əməliyyatların zaman keçdikcə “Dəmir yumruq” adı altında gerçəkləşməsinin səbəbini, fikrimizcə, bu ifadənin məcazi məna polifonizmində, Azərbaycan xalqının apardığı haqq iş uğrunda savaşa fəlsəfəsini ifadə etmək gücündə axtarmaq lazımdır. “Dəmir yumruq” Azərbaycan xalqının haqq işi uğrunda savaşa, müharibəsinin fəlsəfi ifadəsinə çevrildi. Xalqımızın haqq işi uğrunda mübarizədə qalib gəlməsi onun bu mübarizəyə hərtərəfli və çox istiqamətli hazırlığı ilə şərtlənir. “Dəmir yumruq” apardığımız haqq işi uğrunda savaşa bizim hərtərəfli hazırlığımızı simvollaşdırırdı.

Ali Baş Komandanın 2021-ci ilin noyabrın 8-də Şuşada hərbi qərarında çıxış edərkən dediyi kimi, düşmənin “bizim şərtlərimizi qəbul edərək, noyabrın 9-dan 10-na keçən gecə kapitulyasiya aktını imzalayaraq bizim qabağımızda ağ bayraq qaldırdıqları” gündən bu günə qədər “Dəmir yumruq”un ifadə etdiyi məna çalarları, onun adı bir ifadə olmaqdan çıxıb bizim müharibə siyasətimizin fəlsəfəsini ifadə etmək gücü geniş ictimaiyyətin fikrini daim məşğul etmiş, müzakirə və mənalandırmaya predmetinə çevrilmişdir. Lakin birmənalı şəkildə onu da xüsusi vurğulayaq ki, bu siyasətin fəlsəfi məzmununun ən dərin qatlarına biz elə Ali Baş Komandanın öz çıxışlarında, müsahibələrində, xalqa müraciətlərində rast gəlirik.

Müharibədən sonrakı dövrdə Ali Baş Komandanın çıxışlarında birbaşa və yaxud dolaylı yolla “Biz bu müharibədə necə qalib gəldik?” sualına verilən cavablarını, prosesin təhlili istiqamətində irəli sürülən mülahizələrin ümumi bir məcraya yönəltsək, “Dəmir yumruq”un ifadə etdiyi gücün - məna potensiallarının çox zəngin istiqamətlərini meydana çıxara bilərik.

Şuşada hərbi qərarında çıxışından bir epizodu xatırlayaq: “Bildiyimiz kimi, ordu quruculuğu, hərbi potensialımızın möhkəmləndirilməsi mənim Prezident kimi başlıca vəzifəm idi” deyən ölkə başçısı bu istiqamətdə görülmüş işləri ən yığcam şəkildə aşağıdakı kimi ümumiləşdirmişdi: “Bu illər ərzində biz güclü hərbi-texniki potensial yaratmışdıq. Ən müasir silahlar, sursatlar, texnikalar ölkəmizə gətirilmişdi və hərbi qərarından bu texnika layihəyə istifadə olundu”.

Şuşada hərbi qərarında çıxışında Ali Baş Komandan yumruğumuzun dəmir gücü kəsb etməsində həlledici rol alan ikinci istiqamətin də üzərində kifayət qədər təfərrüatı ilə dayanıb: “Biz iqtisadiyyatımızı gücləndirməli idik və yaxşı başa düşürdük ki, buna nail olmasaq, biz düşməni torpaqlarımızdan qova bilməyəcəyik. İlk növbədə, iqtisadi müstəqillik təmin edilməli idi. Ona görə Prezident kimi ilk günlərdən iqtisadi müstəqilliyə hesablanmış bütün lazımı addımlar atıldı və qısa müddət ərzində biz buna nail olduq”.

Hərbi qərarında çıxışında ölkə başçısının “Dəmir yumruq”umuz olsa belə, yəni hərbi və iqtisadi potensialımız çox güclü olsa belə, siyasi müstəqilliyimiz olmadan bizim erməniyə qarşı savaşa girə bilməyəcəyimiz haqqında mülahizələri də kifayət qədər əsaslıdır. “Dəmir yumruq” siyasətinin fəlsəfəsində onun yeri danılmazdır. Bircə cümlə ilə ölkə başçısı qazandıığımız qələbədə siyasi müstəqilliyin yerini və bu müstəqilliyi şərtləndirən amilləri çox sərrast ifadə edib: “İqtisadi müstəqillik əldə edilməsəydi, siyasi müstəqillikdən söhbət gedə bilməzdi. Biz asılı vəziyyətdə olardıq”.

Hərbi qərarında çıxışında ikinci Qarabağ savaşında bizi qələbəyə aparan yolların hərtərəfli analizini verən ölkə başçısı ilk baxışda diqqəti çəkməyən, əslində isə daha ciddi bir istiqaməti də öne çəkir.

Bu hərbi güc və iqtisadi qüdrəti dövlətimizin müstəqilliyinin təminatına çevirən Ali Baş Komandan bizim müharibədə qələbə qazanmağımızın daha mühüm bir tərəfinə - zəmanətinə diqqət yönəlir. Müharibə aparmaq, bizim öz torpaqlarımız uğrunda savaşa girməyimiz üçün hüquqi baza yaratmağımız əsas şərtlərdən biri kimi quruluşumuzda dururdu.

Demək, yeganə yol qalırdı: qeyri-bərabər qüvvəyə qarşı informasiya savaşına girmək və nəyin bahasına olursa-ol-

sun, bu savaştan qalib çıxmaq. Sülh yolu ilə mümkün olmadıqda torpaqlarımızı hərbi gücümüzə azad etməyin yolu burdan keçirdi. Ali Baş Komandan Şuşada hərbi qərarında çıxışında bu siyasətin həyata keçirilməsi prosesini dəqiq təsvir edib: “Biz Qarabağ həqiqətlərini, işğalla bağlı erməni vəhşiliyini dünya ictimaiyyətinə çatdırma bildik”.

Ancaq “Dəmir yumruq” siyasətinin mahiyyəti bütün bu deyilənlər və edilənlərlə bitmir. Bu siyasətin kökləri daha dərinlərə işləyir. Yumruğumuzun dəmirə çevrilməsindən qabaq başqa bir prosesin cərəyanı vacib faktor kimi çıxış edir. Bu siyasətin fəlsəfi əsasında “birlik” amili dayanır. Bu birlik ilk olaraq milli birlik şəklində təzahür edir. Azərbaycan çoxmillətli bir dövlətdir. Çoxmillətli dövlətin milli birliyinin əsasında vətəndaş həmrəyliyi dayanır. Məlumdur ki, multikulturalizmin Azərbaycan modeli çoxsaylı millətlərin bir bayraq altında azad yaşamasının ən uğurlu təminatçısıdır. Bu həqiqət artıq dünyada qəbul olunmuşdur. Azərbaycan Respublikası bəlkə də, dünyada yeganə dövlətdir ki, öz siyasətində müxtəlifliyin birliyinə nail olmuş, bunu dövlət siyasətinin prioritetlərindən birinə çevirə bilmişdir. İkinci Qarabağ savaşındakı qalibiyətimiz həm də bu müxtəlifliyin birliyi ilə şərtlənir. Biz müxtəlifliyin birliyini qələbəmizin rəhninə çevirə bildik. Diqqət edək, ölkə başçısı qələbəmizi siyasi cəhətdən təhlil müstəvisinə çıxararkən bu prosesə necə diqqətliliklə analiz verir: “Azərbaycan həmişə çoxmillətli, çoxkonfessiyalı diyar olub və bu da bizim ənənəmizdir. Əsrlər boyu müxtəlif xalqlar burada yaşamış, yaratmış, qardaş olmuşdur, bu gün də belədir... Mənim də sizə sözümdür ki, siz bu dəyəri daim qoruyun. Çünki bizim gücümüz də birliyimiz və müxtəlifliyimizdədir” (Gənclər forumunda gənclərin suallarına cavablarından).

Müdrək şairimiz H.Cavid Birinci Dünya müharibəsi illərində, müharibə dəhşətlərinin təsiri altında yazdığı “Müharibə və ədəbiyyat” adlı məqaləsində yazırdı: “Hazırkı müharibənin müvəffəqiyyətini bir çoxları texnikada, texnikanın mükməlliyində görürlər. Halbuki bu qalibiyətləri yalnız texnikada deyil, başqa qüvvələrdə aramalıdır. Çünki yalnız yaxı-yaxıcı toplar, növcə çəpəllilər, boğucu qazlarla iş aşmaz... Demək ki, bu günkü müharibədə toplar, tufənglər deyil, hər mülkətin ədəbiyyat və fəlsəfəsilə bəslənən beyinlər də ayrıca haizi-əhəmiyyətdir”.

Ədəbiyyatımız bizim milli ruhumuzu həmişə humanizmə kökləyib. Nizamiddin Cavidə qədərki və eləcə də sonrakı dövrlərin yaradıcı simalarının əsərləri hesabına biz həmişə humanist ruhda tərbiyə olunmuşuq, humanizmə bizim varlığına həmişə hakim kəsilib. Biz heç vaxt herb istəməmişik. Ancaq bu mürəkkəb dünyada özümüzü, öz torpaqlarımızı müdafiə hissi ilə herbə hazır olmağın vacibliyini başa düşmüşük. Biz torpaqlarımızın azadlığı uğrunda ölüm-dirim savaşına girmişik. Ancaq bu savaşa da Nizamilər, Cavidlər daim yanımızda olub, bizi apardığımız Vətən savaşında da humanizmə səsləyib. Apardığımız müharibənin humanist xarakterini ilk dəfə ən dəqiq şəkildə elə Ali Baş Komandanımız səciyyələndirib: “Biz isə müharibə dövründə müharibə qanunlarına riayət etdik, müharibə qanunlarını pozmadıq, özümüzü ləyaqətlə apardıq, necə ki, həyatda və siyasətdə ləyaqətlə aparırıq” (Ali Baş Komandanın Şuşada hərbi qərarında çıxışından). Biz bunu bacardıq. Ona görə ki, biz işğalçılıq müharibəsi aparmırdıq, bizim özge torpaqlarında gözümlüz yox idi, biz doğma torpaqlarımız uğrunda savaşırdıq, bizim ürəyimiz bu sevgidən güc alırdı, bizim qeyrətimiz bu sevgidən alovlanırdı. Bizim yumruğumuz güclü edən, qələbəmizi kəsərli edən Vətən sevgisi idi, doğma torpaq sevgisi idi, uzun illərin ayrılığından sonra Şuşaya qovuşmaq həsrəti idi. Artıq tarixin inanılmaz həqiqətinə, həqiqətin əfsanəsinə çevrilib ki, Azərbaycan gəncliyi, Azərbaycan ordusu keçilməz yollardan keçib Şuşanı fəth etdi, orada Vətən bayrağını dalğalandırdı. Şuşanı fəth edənlər, orada Vətən bayrağını dalğalandıranlar yaşca Şuşanın işğalı tarixindən kiçik idilər, bəs hardandı bu sevgi onların ruhunda? Bu sevgini onlara haqqa söykənən düzgün dövlətçilik siyasətimiz aşılardı. Bu siyasətin ən mükəmməl xarakteristikası yenə Ali Baş Komandanımız məxsusdur. Onu dinləyək: “Digər önəmli amil gənc nəslin tərbiyəsi ilə bağlı idi. Çox yaxşı başa düşürdük ki, əgər bizim silahımız da, sursatımız da olsa, iqtisadiyyatımız da güclü olsa, beynəlxalq müstəvidə uğur qazansaq, əgər bizim vətəndaşlar torpaq uğrunda, Vətən uğrunda öz gücünü göstərməsələr, qalan amillərin heç bir əhəmiyyəti olmayacaqdı. Tərbiyə işlərinə çox böyük fikir verərək gəncləri vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə etdik. İmkan vermədik ki, işğalla bağlı olan tarix unudulsun. Qarabağı unutmadıq, əksinə, hər bir kürsüdən bu məsələ ilə bağlı istər ölkə daxilindəki tədbirlərdə, istər beynəlxalq tədbirlərdə daim bu mövzu birinci nömrəli mövzu idi. Gənclər vətənpərvərlik ruhunda yetişərək öz canlarını fəda edib, öz qanı bahasına düşmənin əlindən bizim müqəddəs torpaqlarımızı ala bildilər. Bütün bu faktorların vəhdəti bizim qələbəmizi şərtləndirdi”.

2022-ci il iyunun 26-da Silahlı Qüvvələr Günündə Kəlbəcər rayonuna səfəri çərçivəsində komando hərbi hissəsinə döyüş bayrağının verilməsinə həsr olunmuş tənənəli mərasimdəki çıxışının başqa bir məqamında məsələnin bu tərəfi-

Xalqımızın təhsilinin daha da təkmilləşdirilməsi və yüksəklərə qaldırılması müqəddəs vəzifəmdir.

Heydər Əliyev

Əvvəli 2-ci səhifədə

ni daha geniş aspektdə dəyərləndirmə müstəvisinə çıxaran Ali Baş Komandanın çıxışından gətirdiyimiz sitatdakı fikirlər H.Cavidin müharibə apararı xalqın qələbəsində onun özünəməxsus fəlsəfəsinin və ədəbiyyatının oynadığı müstəsna rola dair mülahizələri ilə üst-üstə düşür, onları tamamlayır. Deməli, İkinci Qarabağ müharibəsində qazandığımız qələbənin əsasında müharibə siyasətimizin və bu siyasətin fəlsəfəsinin düzgünlüyü dayanır.

Əgər Ali Baş Komandanımız xüsusi şəkildə vurğulayırsa ki, "bizi Qələbəyə apararı ən başlıca amil milli ruhdur", demək, müharibə siyasətimizin əsasında da milli ruhun tərbiyəsi, millətin millət kimi formalaşdırılması amili dayanır. Toplumun, xalqın millətə çevrilməsində bəzi digər amillərlə bərabər milli ruhun formalaşması həlledici rol oynayır. Fəlsəfi ədəbiyyatda göstərilir ki, "millətin atributu kimi ərazi bütövlüyü, mədəniyyət və dil ümumiliyi nə qədər zəruridirsə, dövlətçilik də bir o qədər zəruridir. Milləti təşkil edən əlamətlərdən biri kimi milli özünüdərk də qeyd etmək lazımdır. Milli özünüdərk özünün bu və ya digər millətə mənsub olduğunu

şüurlu olaraq anlamaqdır" (H.İmanov. Fəlsəfənin əsasları. Bakı, Turan evi. 2007, s. 381).

Milli ruh-millət özünüdərk sosial keyfiyyətdir. Bu isə o deməkdir ki, hər bir millət övladında bu keyfiyyəti formalaşdırmaq lazımdır. Böyük sənətkarlar zaman-zaman bu uğurda mübarizə aparmışlar. Bu mübarizə xalqı millət kimi formalaşdırmağın ən əsas şərti kimi milli ideoloqların düşüncəsində həmişə önə çıxmışdır. Milli ideoloqlarımız cəmiyyətin tərəqqisində, millətin millət kimi formalaşmasında, dövlətçiliyin yaranma şərtlərində, möhkəmlənməsində ədəbiyyatın oynadığı ciddi rola inanırdılar.

Ədəbiyyatımızın dövlətçiliyimizin inkişafında, milli tərəqqi yolunda oynadığı və oynaya biləcəyi rola ən düzgün dəyəri Ümummilli liderimiz H.Əliyev hələ müstəqilliyimizin ilk illərində vermişdir. H.Əliyev deyirdi: "Milli özünüdərk, milli oyanış, dirçəliş prosesi xalqımıza, birinci növbədə ədəbiyyatdan keçir" (Heydər Əliyev və mədəniyyət. Uç cild. II cild. Bakı. Nurlar NPM., s.216).

H.Əliyev müstəqillik dövrünün milli ədəbiyyat strategiyasını müəyyənləşdirərək sənət adamlarının qarşısına belə bir vəzifə qoyur: "Ancaq hesab edirəm ki, bir məsələdə siz da-

ha da yaxından iştirak etməlisiniz, bu məsələ də Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpa olunması, Azərbaycanın güdrətli ordusunun yaradılması, Azərbaycan vətəndaşlarının hərbi vətənpərvərlik, ümumiyyətlə, vətənpərvərlik ruhunda tərbiyələndirilməsi, Azərbaycan gənclərinin hərbi vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsinin möhkəmləndirilməsidir. Bu, çox vacibdir, çox lazımdır" (Heydər Əliyev və mədəniyyət. s.216).

Bu mülahizələr dövlət başçımız və Ali Baş Komandanımız İ.Əliyevin siyasi kursunun əsasında Ümummilli liderimiz H.Əliyevin siyasi ənənələrinin dayandığını, erməni faşizmi üzərində qələbəmizin tarixi köklərini üzə çıxarıb, dövlətçilik tariximizdə irs-varislik əlaqəsinin həlledici şərtlərdən biri olduğunu sübut edir.

Təyyar Salamovlu
ADPU-nun professoru

Heydər Əliyev fenomenini: Dahı şəxsiyyətin dahı şəxsiyyətə dəyəri kontekstində

Türk dünyasının iki nəhəng şəxsiyyəti və nəhəng siyasi liderləri olan Qazi Mustafa Kamal Atatürk və Ulu öndər Heydər Əliyev haqqında hər zaman düşünərkən və ya barələrində yazı yazmağa başlayarkən XI əsr türk mədəniyyətimizin qızıl kitabı "Divani lüğət-it türk"də yer alan aşağıdakı sözlər bir anlığa düşüncələrimə hakim kəsilir: "Tanrının inayəti ilə günəş türk bürclərində doğdu və göylərin bütün dairələri onların mülkləri üzərinə döndü, Tanrı onlara türk adını verdi və onları yer üzünə hakim qıldı. Dövrümüzün xaqanlarını onlardan çıxardı, dünya millətlərinin idarə cilovunu onların əlinə tapşırı, onları hamıdan üstün elədi, onları haqq üzrə qüvvələndirdi" (Mahmud Kaşğari, "Divani lüğət-it türk", I cild, Bakı, 2006, səh. 54). Bu sözlərin hikməti kimi zəngin və qədim tariximizin şan-şöhreti olan Mete, Atilla, Alp Ər Tonqa, Oğuz Kağan, Əmir Teymur, Şah İsmayıl Xətai, Sultan Süleyman, Ərtoğrul, Osman Qazi, Qanuni Sultan Süleyman, Sultan Əbdülhəmid və s. türk siyasi liderlərinin, Mahmud Kaşğarının sözləri ilə desək, "dünya millətlərinin idarə cilovlarını əllərində saxlamaq və hamıdan üstün olmaq" bacarıqlarının kökündə bir Tanrı inayətinin dayandığı təsdiqini tapır. Qədim türk inanclarından birində deyildiyi kimi: "Tanrı istəməyə kimsə hökəmdar ola bilməz".

"Türk dünyasının evəzsiz şəxsiyyəti, böyük öndər, dahı Mustafa Kamal Atatürk" (Heydər Əliyev) haqqında düşüncələrdə də bu hikmətdən doğan məntiqi aparıcılığı böyük önəm təşkil edir. Azərbaycanın xalq şairi Zəlimxan Yaqubun söylədiyi kimi:

**Tanrı qüdrətini, Allahdı, nəydi,
Əyilməz başları önündə əydi.**

Mustafa Kamal Atatürk geniş anlamda Tanrının türk dünyasına bəxş etdiyi mücadiləçi, xilaskar, dövlət qurucusu və s. olaraq BÖYÜK TÜRK idi. Azərbaycanın xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadənin poeziyasında Atatürk şəxsiyyətinin xilaskarlıq və liderlik missiyası belə ifadə olunur:

**Zaman ötdükə nədən səcdə qılır hər kəs ona
Bir böyük millətə hər gün ata doğmuş o ana
Atatürkün sinəsi, yurdun alınmaz qalası,
Atatürk millətinin həm atası, həm balası.**

Atatürk bir lider olaraq elə bir əbədlilik qazanmışdır ki, zaman-zaman dünyanın müxtəlif yerlərində onun şəxsiyyəti araşdırma obyektinə olmuş, haqqında möhtəşəm filmlər çəkilmiş, sənətin və ədəbiyyatın baş obrazına çevrilmişdir.

Təbii olaraq Atatürk fenomeni siyasi liderlərin də daim maraq dairəsində olmuş, dünyanın bir çox nüfuzlu siyasi xadimləri Mustafa Kamal Atatürkün şəxsiyyətini, siyasi və milli-tarixi xidmətlərini yüksək dəyərləndirmişlər. Bu sırada müasir Azərbaycan dövlətinin qurucusu, ümummilli lider Heydər Əliyevin daha böyük, eyni zamanda fərqli fikirləri xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Ulu öndər Heydər Əliyevin dahı şəxsiyyət Mustafa Kamal Atatürk haqqında söylədiyi fikirlər bir böyük türkün digər bir böyük türk haqqında, o cümlədən bir dövlətin dövlət təhlükəsizliyini təmin edən, ona əbədi müstəqillik bəxş edən siyasi liderin eyni taleyi yaşamış və eyni missiyanı yerinə yetirmiş başqa bir siyasi lider barəsində analitik düşüncə əsaslı ictimai-siyasi görüşlər sistemini təşkil edir. Heydər Əliyevin Mustafa Kamal Atatürklə bağlı fikirlərində hərtərəfli, eyni zamanda kompleks yanaşmaları izləmək mümkündür. Çünki vətəninə və xalqını sevən, ona min bir tellə bağlı olan bir vətəndaş, bir türk və bir uzaqgörən siyasi lider kimi Heydər Əliyevin Türkiyəyə və onun qurucusu Mustafa Kamal Atatürkə sevgiləri səbəbsiz deyildi. 6 may 1997-ci il tarixində Ankarada bir jurnalistin "Atatürkün adını tez-tez çəkməyiniz nə ilə əlaqədardır?" sualına Heydər Əliyevin verdiyi cavabda bu sevginin səbəblərini aydın şəkildə görmək mümkündür:

"Mən Türkiyə haqqında, Türkiyə Cümhuriyyəti, onun keçdiyi yol barədə sadəcə olaraq öz fikirlərimi deyirəm. Mən dostam, qardaşam, Mustafa Kamal Atatürk haqqında dediyim sözlər yetərlidir. Əgər istəyirsiniz yenə də deyim".

Ulu öndər Heydər Əliyev "bir millət iki dövlət" prinsipini əsas götürərək Türkiyə ilə Azərbaycan arasında birliyin, inkişafın, siyasi maraqların təməlinə doğmalığ və qardaşlıq münasibətlərinin dayandığına xüsusi önəm vermişdir.

Heydər Əliyev Azərbaycanla Türkiyə arasındakı qardaşlığın təməlinə milli-tarixi bağlarla yanaşı, Atatürk ideyalarının da mühüm rol oynadığını xüsusi qeyd etmişdir. Heydər Əliyev bir çox çıxış və müsahibələrində Mustafa Kamal Atatürkün "Azərbaycanın kədəri kədərimiz, sevinci sevincimizdir" sözlərini dilə gətir-



məklə Atatürk ideyalarında mövcud olan prinsiplər Azərbaycan sevgisindən məmnunluq duymuş və Azərbaycanın Türkiyəyə münasibətində eyni mövqədə olduğunu xüsusi şəkildə qeyd etmişdir. Ulu öndər Heydər Əliyevin 8 may 1997-ci il tarixində "Çırağan" və "Suis" hotellərində Türkiyənin "TRT", "Samanyolu", "NTV" televiziya kanallarının rəhbəri və Türkiyənin iş adamları ilə görüşlərindəki çıxışlarında həm Atatürkə olan rəğbətə şahidlik olur, həm də Atatürkün Azərbaycanla bağlı atdığı addımların xarakter və əhəmiyyəti açıqlanır: "Türkiyə də, biz də böyük öndər Mustafa Kamal Atatürkün sözlərini tez-tez xatırlayırıq. O vaxtilə demişdir ki, Azərbaycanın dərdi bizim dərdimizdir, Azərbaycanın sevinci bizim sevincimizdir. Biz də deyirik ki, Türkiyənin dərdi bizim dərdimizdir, Türkiyənin sevinci bizim sevincimizdir. Mustafa Kamal Atatürk nə qədər müdrik adamdır. Bu sözləri hələ 30-cu illərdə demişdir. Onda hələ Ermənistan Azərbaycan arasında belə savaş, münazişə yox idi, qan tökülmürdü. Ancaq o - böyük Mustafa Kamal Atatürk 1918-1920-ci illərdə həmin o erməni müəlliflərinin, daşnakların azərbaycanlıların başına nə bəlalər gətirdiklərini yaxşı bilir. Mehzi Mustafa Kamal Atatürkün və onun kimi insanların iradəsi nəticəsində 1918-1920-ci illərdə Türkiyənin Qafqaz ordusu Azərbaycana gəldi, Naxçıvanda, Qarabağda, Gəncədə, Bakıda azərbaycanlıları erməni qırğınından xilas etdi. Biz bunları unutmuruq". Mustafa Kamal Atatürkün Azərbaycanla bağlı atdığı addımları sadalayarkən Heydər Əliyevin tarixə səyahəti məqsədli səciyyə daşıyır və bu yanaşma bir neçə baxımdan əhəmiyyət kəsb edir. Bu yanaşmada Atatürkün Azərbaycan sevgisi, türkün türk qardaşlığı münasibəti, erməni daşnaklarının Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində törətdikləri soyqırım hadisələri diqqətə çatdırılır və ən başlıcası isə Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının əbədliliyinə inam nümayiş etdirilir.

Heydər Əliyev Atatürkün Türkiyə üçün xidmətlərindən danışarkən onun dövlət quruculuğu fəaliyyətinə xüsusi önəm verir. O, Atatürkün müstəqil dövlət quruculuğu yolunda atdığı addımları alqışlayır, bugünkü Türkiyənin uğurlarının təməlinə Atatürk ideyalarının dayandığını fəxr ilə diqqətə çatdırır. Heydər Əliyev Atatürkün dövlət yaratmaq yox, həm də dövləti yaşatmaq və inkişaf etdirmək yollarındakı xidmətlərini də təqdir etmiş, Türkiyənin milli-mənevəni dəyərlərə bağlı olmasını və bəşəri ideyalara inteqrasiyasında Atatürk yolunun əhəmiyyətinə böyük dəyər vermişdir. Heydər Əliyevin 30 oktyabr 1998-ci ildə İstanbulda "Mərmərə" qrupunun Strateji Araşdırmalar Vəqfinin keçirdiyi mərasimlərdə Atatürkün Türkiyənin dövlətçilik tarixində tutduğu mövqə belə dəyərləndirilir: "Mustafa Kamal Atatürk Cümhuriyyəti yaratdı, amma eyni zamanda da onu qurdu, yaşatdı. Şübhəsiz ki, hər bir yeni işi yaratmaq asan deyil. Bu, böyük iradə, ağıl, qəhrəmanlıq tələb edir. Ancaq qurulan hər bir şey yaşaya bilmir, Mustafa Kamal Atatürkün xidmətləri bir də ondan ibarətdir ki, o, Türkiyə Cümhuriyyətinin nəinki əsasını qoydu, həm də onu qurdu, onun bütün təsisatlarını yaratdı, onu yaşatdı, böyük dövlət etdi, bugünkü nəsilərə, gənclərə əmanət edərək özünü əbədiyyətdə qovuşdurdu". Diqqət etdikdə görürük ki, Heydər Əliyev Atatürkün dövlət quruculuğu fəaliyyətindən danışarkən dövlətçilik üçün vacib olan bütün detallara toxunmuş, Atatürkün qurucu rəhbər obrazını göz önünə gətirməklə Atatürk yolunun uğurlarından bəhs açmış, bugünkü nəslə Atatürkə hədsiz hörmət və sədaqət ruhunda tərbiyələndirməyə çağırış etmişdir: "Böyük öndər Mustafa Kamal Atatürkün xidmətləri bu gün hər kəsin gözünün önünə gəlir. O, hər kəsin ürəyindədir... Biz Azərbaycanda çox sevinirik və fəxr edirik ki, Türkiyə Cümhuriyyəti ardıcılı olaraq, davamlı, sürətlə, inamla Mustafa Kamal Atatürkün yolu ilə gedir".

Heydər Əliyev Atatürk şəxsiyyətinə müasir Türkiyənin və türk xalqının bir zamanlar yaşamış olduğu keşməkeşli tarixi olaylar prosesində dəyər verir, bu məqsədlə onun misilsiz lider və böyük rəhbər keyfiyyətləri üzərində xüsusi dayanır. Eyni taleyi yaşayan insan kimi Heydər Əliyevin Atatürkə bu kontekstdə münasibətində Atatürk ucalığının mahiyyəti və təfərrüatları açıqlanır, tarixi simvola çevrilən Atatürk şəxsiyyətinə olan sevgi və rəğbətə səbəblərinə cavab tapılır. Qeyd etməliyik ki, Heydər Əliyevin natiqlik məhərəti, o cümlədən təfərrüatları üzə çıxarıb mahiyyət müstəvisində dəyərləndirmək səriştəsi Atatürklə bağlı hər hansı analitik fikrin ortaya çıxmasını təmin edir. Məsələn, Atatürkün "Yurdda sülh, cahanda sülh, bölgədə sülh" prinsiplərini Azərbaycanın Qafqaz siyasəti üçün örnək hesab edən Heydər Əliyev müəyyən məqamlarda Atatürk yolunun Azərbaycan üçün də əhəmiyyət kəsb etdiyini açıq etiraf etməkdən çəkinmir.

Ulu öndər Heydər Əliyevin 16 aprel 1999-cu il tarixində Türkiyə prezidenti Süleyman Dəmirəl ilə görüşündə söylədiyi nitq bu baxımdan xarakterikdir: "Azərbaycan xarici siyasətində və ilk növbədə Qafqazda apardığı strateji kursunda böyük Atatürkün "Yurdda sülh, cahanda sülh, bölgədə sülh" prinsipləri gerçəkləşdirilərək daim həyata keçirilir".

Heydər Əliyevin Ankarada Atatürk məqbərəsini ziyarət etdiyi zamanlarda, o cümlədən 1997-ci ildə "Nərgiz tv" televiziyaşın təsis etdiyi "Dünyada ilin adamı" və 1999-cu ildə Atatürk Beynəlxalq Sülh Mükafatı kimi ali təltiflərin təqdimində etdiyi çıxış və kütləvi informasiya vasitələrinə verdiyi müsahibələrində Atatürkə olan sonsuz məhəbbətini bir daha diqqətə çatdırmış, aldığı mükafatın Atatürkün adını daşdığı üçün inəndiyi qədər aldığı mükafatlardan üstün hesab etdiyini bəyan etmiş, Atatürk ideyalarının təkəcə Türkiyə üçün deyil, həm də Azərbaycan üçün əhəmiyyətli olduğunu vurğulamışdır: "Böyük öndər Mustafa Kamal Atatürkün adını daşıyan mükafatı almaq mənim üçün böyük şərəfdir. Hesab edirəm bu mükafat mənim indiyə qədər aldığım mükafatlardan ən əlisidir". Heydər Əliyevin Atatürk məqbərəsini ziyarət etdiyi zaman Azərbaycandan gətirdiyi torpağı Atatürk məzarının yanına qoymasını bir neçə baxımdan əlamətdar hesab etmək olar. Bu bir tərəfdən eyni millət anlamında Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığını, digər tərəfdən Azərbaycan xalqının Atatürkə olan sevgisini, başqa bir tərəfdən isə Heydər Əliyevin sözləri ilə desək "Azərbaycanın Mustafa Kamal Atatürkü özünün öndəri, özünün qəhrəmanı, özünün müdrik şəxsiyyəti hesab etməsini" əks etdirir.

Heydər Əliyev Azərbaycanda Atatürkün adını daşıyan küçə və meydanlardan danışarkən onları iki baxımdan xarakterizə etmişdir. Heydər Əliyev Bakıda, Gəncədə, Naxçıvanda, Sumqayıtda Atatürkün şərəfinə adlandırılan küçə və prospektləri Azərbaycanda Atatürkün adının əbədləşdirilməsi ilə yanaşı, geniş mənada Türkiyənin nümayişi baxımından da əhəmiyyətli hesab edir.

Heydər Əliyev Türkiyə və türk dünyası qarşısında xidmətlərinə görə Mustafa Kamal Atatürkü xalqı üçün, torpağı üçün müqəddəs müqəddəs hesab etmiş, onun ideyalarına, qoyub getdiyi dəyərləri insinə böyük hörmət və ehtiramını ifadə etmişdir. Heydər Əliyev Atatürkün demokratik dövlət quruculuğundakı xidmətlərini, xarici qüvvələrin təsiri ilə Türkiyəni parçalanmaqdan qurtarmasını, Türkiyəni yeni inkişaf yoluna çıxararaq dünyanın aparıcı dövlətləri sırasında yer almasına nail olmasını və s. təkəcə Türkiyə xalqının və Türkiyə dövlətinin deyil, həm də türk dünyasının xoşbəxtliyi hesab edir, bir Azərbaycan türkü və bir Azərbaycan dövlətinin prezidenti olaraq bununla fəxr etdiyini açıq şəkildə bəyan edir: "Biz hamımız bununla fəxr edirik ki, belə bir Türkiyə var, Mustafa Kamal Atatürk Cümhuriyyəti var".

Hesab edirik ki, ümummilli lider Heydər Əliyevin bu müdrik kəlamları bu gün olduğu kimi gələcəkdə də aktuallığını itirməyəcək və hər bir azərbaycanlının dilində əhəmiyyətli ifadə kimi səslənəcəkdir: "Nə yaxşı ki, Türkiyə var, nə yaxşı ki Mustafa Kamal Atatürk Cümhuriyyəti var..."

Elman Quliyev
Filologiya elmləri doktoru, professor
Türkoloji mərkəzin
Türk ədəbiyyatı bölməsinin müdiri



Azərbaycan xalqının gələcəyi, müstəqil Azərbaycanın gələcəyi gənclərin bu gün aldıkları bilik, təhsil və tərbiyədən asılıdır.

Heydər Əliyev

HEYDƏR ƏLİYEV AZƏRBAYCANDA DÖVLƏT QADIN SİYASƏTİNİN MÜƏLLİFİ KİMİ

Ulu Öndər Heydər Əliyev şəxsiyyətinin qiblə ediləsi xüsusiyyətlərindən biri də insanlara qiymət verə bilmək bacarığı idi. İstər sovet dövrü, istərsə də müstəqillik illərində hakimiyyətdə olduğu illərdə o, insanları çalışdığı sahədən və peşəsindən asılı olmayaraq, dəyərləndirir, xüsusilə təhsil işçiləri, elm və mədəniyyət xadimlərinin əməyinə yüksək qiymət verir. Onun dəyər verdiyi insanlar içərisində qadınlar xüsusi hörmətə, ehtiramə layiq şəxslər olmuşlar.

Heydər Əliyevin gözündə Azərbaycan qadını böyük insan, əvəzəlməz bir şəxsiyyət idi. Ömür-gün yoldaşı, oftalmoloq-alim Zərifə xanım Əliyevanın təmsalında ümumi lider sədaqətli həyat yoldaşı, qayğıkeş ana, mehriban nənə, vəfali dost, həmdəm və istedadlı alim kimi Azərbaycan qadını bütün məziyyətləri ilə yaxından tanımış, sevmiş, onun dözümlü, mərdliyinə, təəssübkeşliyinə və ağılına şahid olmuşdur. O, həyatın bütün sahələrində, xüsusilə təhsildə, tərbiyə ocaqlarında fəaliyyət göstərən qadınların əməyini yüksək qiymətləndirirdi: "Qadın uşağın dilini yaxşı bilir, bizdən də yaxşı bilir" deyən Ulu Öndər uşaqların təlim-tərbiyəsi ilə məşğul olanlar içərisində qadına daha çox qiymət verir.

Azərbaycan qadınının millətin və dövlətin həyatında oynadığı rol təsadüfi olmamışdır. Xalq yaradıcılığı, adət-ənənələr, tarixi şəxsiyyətlərin fəaliyyəti ailənin, cəmiyyətin formalaşmasında qadınların rolunu önəmli olduğunu sübut etmişdir. Qadınlar dövlət quruculuğunda yaxından iştirak etmiş, siyasi qərarlar vermişlər. Bütün dövrlərdə qadınların nüfuzu müşahidə edilmişdir. Tomris, Sara xatun, Taclı Bəyim, Tuti Bikə tarixdə hökmdar, diplomat, dövlət katibi kimi tanınmışlar. Bu kontekstdə Azərbaycan qadını həm ailənin qoruyucusu, həm namus keşikçisi olmağı bacarmış, həm də iti zəkası, ağılı, dəyanəti, mübarizə əzmi ilə yeri gəldikdə dövlət idarə etmişdir. Şərqdə ilk dəfə olaraq Azərbaycanda qadına seçki hüququnun verilməsi qadınların layiqincə qiymətləndirilməsinə bir daha imkan verdi.

Heydər Əliyevə görə, qadınlarda vətən, vətənpərvərlik hissi, vətəndaşlıq duyğusu daha yüksəkdir. Qadınlar öz övladlarına bu hissələri ana südü ilə, analıq duyğusu ilə köçürürlər. Hər bir azərbaycanlının qanında olan vətənə sədaqət hissi qadın - anadan keçən bir şərəf, bir məsuliyyət hissəsidir və Azərbaycan qadını öz müqəddəs vəzifəsini həmişə yerinə yetirməyə hazırdır.

Ulu Öndər yaxşı bildirdi ki, Azərbaycan qadını əsrlər boyu cəmiyyətin həyatında müstəsna rol oynamışdır. Xalq ədəbiyyatı nümunələrində müdrik qadın obrazlarının bədi təsviri, dastanlarımızda mərd, vətənpərvər, yeri gəldikdə, kişilərlə çiyin-çiyinə vuruşan qadınların tərənəmini xalqın qəhrəmanlıq tarixinin, namus və izzətinin parlaq rəmzidir. Heydər Əliyev qadınların həmçinin "böyük fitri istedad, dərin zəkaya, möhkəm iradəyə malik şair, hökmdar, döyüşçü kimi də tanındıqlarını, orta əsr sairəsi Məhsəti Gəncəvinin Azərbaycan qadınının adını uzaq ellərdə belə tanıtdığını yüksək qiymətləndirirdi. Azərbaycan qadınlarının qurultayında o demişdir: "Dahi Nizami öz "Xəmsə"sində Şirin və Məhinbanu, Fitnə və Nüşabə kimi ölməz qadın obrazları yaratmışdır. Həmin dövrdə Əcəmi Naxçıvani tərəfindən ucaldılmışdır. Möminə Xatun türbəsi əzəmətli memarlıq abidəsi olmaqla yanaşı, həm də xalqımızın qadına göstərdiyi hörmət və izzətin parlaq təəssümüdür.

Şair və sənətkarlarımıza ilham verən Azərbaycan qadınları ana dilimizi, adət-ənənələrimizi, xalq yaradıcılığının ən gözəl nümunələrini qoruyub saxlamaqla milli mədəniyyətimizin inkişafında misilsiz rol oynamışdır. Həqiqətən, bütün Azərbaycan mədəniyyəti əslində həssas qadın qəlbini, qadın zəkasını və nadir qadın müdrikliyini əks etdirən güzgüdür".

Uzun illər (sovet dövrü və müstəqillik illərində) Azərbaycana rəhbərlik etmiş Heydər Əliyev cəmiyyətin müəyyən sahələrində ? təhsil, tibb, mədəniyyətdə qadınların üstünlük təşkil etdiyini bildirdi. Hətta ali məktəblərdə belə qızların sayının oğlanlardan çox olduğu onu sevindirirdi. Onun fikrincə, bu, qadınların, qızların onlara verilmiş hüquqlardan istifadə etmələri, cəmiyyətdə layiqli yer tutmağa səy etmələri ilə bağlı idi. Heydər Əliyev görkəmli qadın alimlər, qadın yazıçılar, qadın müənnilər, bəstəkarlar, həkimlər, müəllimlər, sənayenin müxtəlif sahələrində çalışan qadınları olan dövlətin rəhbəri kimi fəxr edir və onlara inamını gizlətmirdi.

Heydər Əliyev qadın şərəfini, qadın ləyaqətini həmişə üstün tuturdu. Qadına hörmətsizliyi o, keçmişin qalığı sayırdı. Hələ də qızların qaçı-



rlması, məcburi nikah, qadınların döyülməsi, təhqir edilməsi kimi biabırçı halların mövcudluğu onu kədərləndirir, "mədəni", "intellektual" təsir bağışlayan adamların özlərini feodal kimi aparmalarından narahat olurdu. O, ictimai təşkilatları qadın hüquqlarının qorunması ilə bağlı mübarizə aparmağa, qadınların əmək və məişət şəraitini yaxşılaşdırmağa, onlara ana kimi ailədə övladlarının tərbiyəsi ilə məşğul olmağa imkan yaratmalarına çağırırdı.

Heydər Əliyev Azərbaycan qadınının azadlığa çıxmasını onun üçün ən böyük nailiyyət sayırdı. Əsrlər boyu bir çox hüquqlardan məhrum olan Azərbaycan qadınının tarix boyu öz ağılı, zəkası, namusu, qeyrəti, isməti ilə, fədakarlığı, çalışqanlığı, mərdliyi, vətənpərvərliyi ilə, millətine, torpağına olan hədsiz məhəbbəti və gözəlliyi ilə tanınması ilə yanaşı, böyük zəhmət çəkdiyini, məhrumiyyətlərə üzleşdiyini, nəhayət, Azərbaycan qadınının azadlığını tarixi bir hadisə, böyük inqilab adlandırdı.

Azərbaycan xalqının mentalitetində qadına, ağıla hörmət, ehtiramın tarixi qədimdir. Qadınlar heç vaxt qan tökülməsinə, insanların bir-birini qırmasına yol verməmişlər. Qadına ehtiram qan davası qan yerdə belə qadının örpəyini, başının yaylığını ortaya atması ilə kəsilir. Əxlaq qanunlarına hörmətlə yanaşan Heydər Əliyev nəbib dəyərlərini daşıyıcısı olan Azərbaycan qadınının qeyrət və namusu ilə öyünmüş, onların mədəniyyətini yüksək qiymətləndirmişdir. O, övladlarını xalq arasına çıxarmağa salan, qan tökməyə hazır siyasətçilərin sözlərinə uymaqdan çəkindirən analara müraciət edərək deyirdi: "Mən Azərbaycan qadınlarını müraciət edirəm. Analar, bacılar cəmiyyətdə sülh yaranması üçün həmişə böyük vasitəçi olmuşlar. Ağılcaq analar həmişə öz övladlarına öyüd-nəsihət verməklə onları düz yola dəvət etmiş, bu yolla getmələrinə çalışmışlar. Hörmətli analar, bacılar, hörmətli gəlinlər, qızlar, mən sizə müraciət edirəm. Öz cəsəretinizlə, qadınlıq qeyrətinizlə bu vəziyyətdən çıxmağa kömək edin".

Heydər Əliyev Azərbaycan qadınında, onun tefəkküründə, qeyrətində, cəsəretində milli mentalitetimizdəki keyfiyyətləri görür, bu keyfiyyətlərin xalqın mədəni bütövlüyünü qurduğunu bildirdi. "Qadına hörmət hər bir millətin başucalığıdır. Bizim millətimizin tarixi ənənələri həmişə qadınlara hörmət etməyi tövsiyə etmişdir. Biz bu gün də, gələcəkdə də ölkəmizdə, cəmiyyətdə qadını uca tutmalıyıq, qadına hörmət etməliyik. Qadın cəmiyyətin bərabərhüquqlu üzvüdür. Ancaq eyni zmaanda, qadın anadır. Qadın bizim nəslimizi böyüdür. Qadın millətimizin sayını artırır. Qadın bizim uşaqlarımızı tərbiyə edir, böyüdür, onlara həyat yolu göstərir. Bunları edən qadındır, anadır. Ona görə də ana, qadın hər bir Azərbaycan oğlu üçün müqəddəs bir məfhum olmalıdır.

Heydər Əliyev Azərbaycan qadınının mərdliyini, iradəsini, sədaqətini, ismətini ən ali dəyər kimi qiymətləndirirdi. O deyirdi ki, "Qadınlar cəmiyyətin bəzəyidir, gözəlliyidir. Qadinsız cəmiyyət ola bilməz, qadinsız həyat ola bilməz. Azərbaycan qadınları da ağıllarına, zəkalarına görə, biliklərinə, istedadlarına görə, eyni zamanda gözəlliklərinə görə dünya qadınları içərisində özünəməxsus və çox yüksək yer tuturlar. Ona görə də biz qadınlarımızla fəxr edirik".

Heydər Əliyevə görə, Azərbaycan gerçəkliyi şair və mütəfəkkirlərə qadınları "həyat mən-

bəyi və müdriklik nüçəssəməsi" kimi vəsf etmək qccn zəngin material vermişdir. Nizami hökmdar Məhinbanu və Nüşabə, əfsanəvi Fitnə və yeddi gözəl, ağıllı Şirin obrazlarını, Əcəmi Naxçıvani Möminə xatun türbəsinin Azərbaycan qadınının təmsalında yaratmışdır. XII əsrdə Məhsəti Gəncəvi incə, lirik rübailəri ilə Azərbaycan qadınının adını sultanların saraylarında ucaltmışdır. Orta əsrlərdə Qızıl Arslanın arvadı Qətibə xatun, Uzin Həsənin anası Sara xatun, Xətayinin qızı Məhinbanu, Şirvanşah Xəlillullahın arvadı Pəri xanım, Şah Abbasın anası Xeyransa xanım, Tuti Bikə kimi qadınların adlarını Heydər Əliyev həmişə qürur və hörmətlə çəkmişdir. XIX əsrdə bu qadınların adını, yolunu Xurşidbanu Natəvan, Ağabəyim ağa, Fatma xanım Kəminə, Şahnigar xanım, Qəmərbəyim Şeyd ziyaları, yaradıcılıqları ilə, əsrin sonlarında Gövhər xanım Qacar, Həmidə xanım Cavanşir, Nigar xanım Şixlinskaya, Məsmə xanım Talışinskaya, Səltənət xanım Əhmədova və digərləri xeyriyyəçilikləri, maaarifçilikləri ilə davam etdirdi. XX əsr Azərbaycan qadını tarix səhnəsinə hər sahədə atıldı, II Dünya müharibəsi qadın-təyyarəçi, qadın-gəmi kapitanı yetişdirdi. On cəbhə ilə yanaşı, arxa cəbhədə qadınların şücaəti, fədakarlığı tarixin unudulmaz səhifələrini yazdı. XX sər Azərbaycan qadını cəmiyyətdə, ailədə, ictimai həyatda, elm və incəsənətdə köklü dəyişikliklərə imza atdı. 1990-cı il hadisələrində qanlı faciənin qurbanları olan yüzrlər Azərbaycan qadını namus, qeyrət, fədakarlıq müçəssəməsinə çevrildi. Heydər Əliyev qaçqınlıq və köçkünlük həyatının ağır zərbəsinin də qadınların çiyinə düşdüyünü bildirdi. 1995-ci ildə Müstəqil Azərbaycan Respublikasının ilk Konstitusiyası qadınların kişilərlə bərabərlik hüququnu təsdiq etdi və onların dövlət quruculuğunda fəal iştirakını hüquqi şəkildə təsbit etdi.

Ulu Öndər qadınlarla bağlı dövlət siyasətinin daha müəşəkkil həyata keçirilməsi məqsədilə Qadın Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması haqqında 14 yanvar 1998-ci ildə fərman imzaladı. Fərman dövlət idarəçilik sisteminə, ölkənin ictimai həyatında, dövlət qurumlarında təhsil və səhiyyə sahəsində qadınların rolunu, qərar qəbul etmə mövqelərini artırdı. Qadının rolunun artması bazar iqtisadiyyatının təşkilat tapmasında, müxtəlif sahələrdə aparılan islahatlarda, vətəndaş cəmiyyətinin formalaşmasında, vətəndaşların fəaliyyətinin artırılmasında gerçəkləşdi.

Müstəqillik dövrü hakimiyyət illərində Heydər Əliyev qadınların ən böyük problemini onlara qayğı göstərilməsi, daha çox hörmət etmək, cəmiyyətin minnətdarlıq etməsində görürdü. Səhiyyə və maarif sahəsində işləyənlərin 50-60%-i qadınlardır. Qadınların Çadranın buxovundan qurtarıb onlara yaradılan şərait və qayğı sayəsində öz istedadları, ağılları, bilikləri, elmə, mədəniyyətə hədsiz maraqları, istedadları ilə Azərbaycan qadını adını ucaltmış, tarixə imzasını atmışdır. Qadının cəmiyyətdə, həyatda mövqeyini, qiymətini Heydər Əliyev Mirvarid Dilvazinin "Təbiət dünyanı dəyişdirərkən cənnəti qadınla əvəz etdi" misrası ilə qiymətləndirirdi. Kişiləri cənnət haqqında düşünməməyi, cənnəti - qadını onların yanında olmağı ilə ölçürdü. "Qoy qadınlar cənnət haqqında düşümsünlər və cənnətə çatmaq üçün bu dünyada öz işlərini görsünlər. Bizim cənnətimiz buradadır" deyirdi".

Dünyanı gəzən, bir çox ölkələrdə olan Heydər Əliyev Azərbaycan qadını dünyadakı bütün qadınlardan gözəl sanırdı. Bu gözəllik zahiri görünüşlə deyil, onun intellekti, zəkası, namusu, qeyrəti, cəsəretini ilə tamamlanırdı. Onun fikrincə, "Azərbaycan qadınları müstəqil Azərbaycanda gələcəyin qadın hərəkatının əsasını qoyublar, qadınların cəmiyyətdə fəallığının, onların cəmiyyət və dövlət həyatında iştirakının əsasını qoyublar.

Azərbaycan qadını tarix boyu öz ağılı, zəkası, namusu, qeyrəti, isməti ilə, fədakarlığı, çalışqanlığı, mərdliyi, vətənpərvərliyi ilə, millətine, torpağına olan hədsiz məhəbbəti və gözəlliyi, Azərbaycan xalqının xüsusiyyətləri ilə tanınmışdır. Ancaq bununla bərabər, əsrlər boyu Azərbaycan qadınının üzərinə böyük zəhmətlər düşmüşdür. O zəhməti də qadın həmişə mərdliklə, cəsəretlə çəkmişdir və heç vaxt bu zəhmətdən inciməmişdir.

...Ən böyük nailiyyət ondan ibarətdir ki, Azərbaycan qadını azadlığa çıxmışdır. Azərbaycan qadınının emansipasiyası tarixi bir hadisə, böyük inqilabdır".

Qadınlar gününə həs rolunmuş tənənəli gecələrdən birində Ulu Öndər demişdi: "Hər bir insan dünyada həyatına görə, bütün varlığına görə anaya borcludur. "Ana" sözü müqəddəsdır. Təsədüfi deyil ki, biz Vətənə də "Ana Vətən" deyirik, torpağa da "Ana torpaq" deyirik. Hər bir insan üçün Vətəndən əziz heç bir şey yoxdur. Bu anlayışlar ana anlayışı ilə bərabərdir və biz Vətənə "Ana Vətən" deyəndə Vətənin nə qədər əziz, nə qədər qiymətli, müqəddəs olduğunu bir daha qeyd edirik. Anaya hörmət, hər bir insanın həyatda ana qarşısında borcunu yerinə yetirməsi onun adı vəzifəsi olmalıdır.

...Ana həyatda hər bir şeyin başlanğıcıdır. Ana vətəni, ölkəni qorumaq üçün əsgər böyüdür, igidlər, qəhrəmanlar böyüdür. Ana cəmiyyətimizə zəkalı, istedadlı insanlar böyüdür, bəxş edir. Ana ailənin dayığıdır. Hər bir ailənin səadət, əmin-amanlığı birinci növbədə ananın rolundan və onun fəaliyyətindən çox asılıdır. Hər birimiz anaya borclu yuq və hər bir qadın da ana olmaqla xoşbəxt olur".

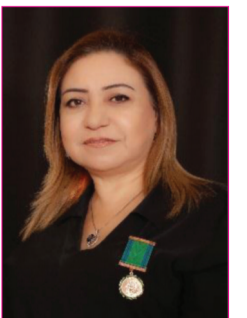
Ulu Öndər Azərbaycan qadınının mədəniyyəti, intellektual səviyyəsi ilə fəxr edir, duyduğu qürur hissini gizlətmirdi: "Zahiri gözəlliyi ilə daxili aləminin paklığının vəhdət təşkil etdiyi, öz səbri, təmkinli ilə seçiyənlən Azərbaycan qadını dəyanət və sədaqət rəmzinə çevrilmişdir. Onun şərinə dastanlar qoşulmuş, ona dahilər və qəhrəmanlar anası deyilmişdir. Tariximizin keşməkeşli səhifələrində Azərbaycan qadını qayğıkeş ana, fitri istedadla malik şair, möhkəm iradəli hökmdar, dərin zəkalı mütəfəkkir kimi öz adını həkk etdirmişdir. İftixar hissi ilə qeyd edilə bilər ki, qadınlarımız öz əcdadlarının yolunu bu gün də davam etdirərək müasir dünya qadınları arasında özlərinə məxsus yer tuturlar".

Ümumiyyətlə liderin qadın siyasətinin nəticəsidir ki, bu gün Azərbaycanda qadınlar hər sahədə öndədir. Statistik məlumatlara görə, son illərdə hakim qadınların sayı 93, prokuror qadınlar 9 nəfər olmuşdur. İdarəetmədə, qərarların qəbul edilməsində qadınlar üstünlük təşkil edir. Qadın millət vekillərinin, inzibati rəhbər vəzifələrdə çalışan qadınların sayı illən-illə artır. Ali təhsil müəssisələri, texniki peşə məktəbləri və orta ümumtəhsil məktəblərinin rəhbər kadrları içərisində qadınlar üstünlük təşkil edir. 2006-cı ildə yaradılmış Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin əsası da Ulu Öndərin dövründə - 1998-ci ildə Qadın problemləri üzrə Dövlət Komitəsi adı ilə qoyulmuşdu.

Heydər Əliyevin dövlət qadın siyasətinin nəticəsi olaraq, 2006-cı ildə "Gender bərabərliyinin təminatları haqqında", 2010-cu ildə "Məişət zorakılığının qarşısının alınması" haqqında qanunları qəbul edilmiş.

Bu gün Azərbaycan qadını - yüksək intellekti, mədəni siması, innovativ yanaşmaları və milli dəyərləri ilə dünyada tanınır. Azərbaycan tarixinin bütün dövrlərində Azərbaycan qadını kişilərlə bərabər dövlət quruculuğunda iştirak etmiş, ağılı və məntiqi ilə siyasi qərarlar vermiş, eyni zamanda sədaqətli həyat yoldaşı və fədakar ana missiyasını layiqincə yerinə yetirmişlər.

Nazilə Abdullazadə
pedaqogika üzrə
fəlsəfə doktoru, do-
sent, Ədəbiyyatın
tədrisi texnologiyası
kafedrasının müdiri



Məktəbdə gənclərimizi nə qədər yaxşı, hərtərəfli hazırlaşalar, müstəqil Azərbaycanın gələcəyi də o qədər müvəffəqiyyətli, uğurlu, parlaq alacaqdır.

Heydər Əliyev

HEYDAR ALIYEV AND THE RENAISSANCE OF AZERBAIJAN LITERATURE

One of the greatest services of the national leader of the Azerbaijani people, Heydar Aliyev, in the establishment of the independent state of Azerbaijan, is to take care of literature, the personalities who created this literature, to give it its true value, and to preserve it and leave it as a gift to future generations. The great leader proudly emphasized the great role of literature and culture in his formation as a person, in his education, morals, and spirituality. In his opinion, the honorable task of literature is to show the complexity and depth of its activity aimed at the rise of society, the development of the economy in the conditions of the scientific and technical revolution, the great and huge activity of an innovative nature in terms of its goals and essence, and all the magnificence of the struggle for peace and the security of peoples in comprehensive and artistic colors.

In the rich heritage of Heydar Aliyev, issues of literature and literary heritage occupied an important place when he was leading Azerbaijan both during the Soviet period and during the years of independence. Issues such as the creativity of prominent writers and poets, literature and life, modernity in literature, patriotism, and the fate of the people were reflected in the speeches, decisions and orders of the great leader. In the 1980s, when Heydar Aliyev was the secretary of the Central Committee, he made a number of decisions related to the promotion and teaching of classical literary heritage.

Heydar Aliyev did not accept the idea that the artists whom the Soviet ideology once protected and exalted would become enemies of Azerbaijan after years. The great leader was well aware that especially literary and cultural figures were outstanding writers and political figures who grew up within the framework of their time and living environment, and he did not allow their memory and services to be distorted. Removing the "nationalist" label from Nariman Narimanov, who sacrificed his life for Azerbaijan at the beginning of the 20th century, bringing Javid's body from Siberia to Nakhchivan, perpetuating the memory of Nasimi, Vagif, J.Jabbarli, J.Mammadguluzade and other writers and artists were the results of Heydar Aliyev's successful policy.

Heydar Aliyev called the writer "the engineer of the human heart" and emphasized that he has a great moral right to influence the human mind and heart. In his opinion, a writer and an artist can be an example to his readers in life and with his personal behavior.

Heydar Aliyev considered that the writer deserves great respect in Azerbaijan as a historical tradition, a beautiful trait handed down from ancestors. While remembering the ancient times of history or trying to convey them to the society and the world, he referred primarily and sometimes only to the works created by the cultural and literary figures, our historical-architectural monuments and our great poets, thinkers, and written works. Even today, the formation of Azerbaijani literature, its national and spiritual strength is connected with the name of the great leader Heydar Aliyev.

Today's level of the historically rich Azerbaijani literature is connected with the name of the great leader Heydar Aliyev. He loves all areas of literature, he did not hide his special love for fiction: "There is no need to prove my love for literature. They know this well in Azerbaijan. This is not due to my duty, it is my nature, my inner feeling. I have always been interested in poetry, literature, art, and culture since I was a child. Even now, when I am engaged in government work, I know and understand how important it is. That's why I do my best."

In the political-theoretical heritage of Heydar Aliyev, attention and concern for examples of oral folk literature has always made itself felt. After coming to power for the second time, Heydar Aliyev strengthened the attention he paid to the preservation of folklore materials during the Soviet period, and with his wise and far-sighted policy, he did great work in the field of preservation and promotion of the pearls of folk literature.

What attracted the great leader the most in folklore examples was their nationalism, patriotism, sublime



feelings and folk glorification of human ideals. Even during the Soviet period, it was widespread to give examples of folk literature in the magazines "Gobustan", "Ulduz", "Azerbaijan", and to play folklore examples of various genres in television programs. The establishment of ashig meetings and folklore ceremonies in the regions was a direct manifestation of Heydar Aliyev's attention and concern for literature. It is no coincidence that it was the national leader who initiated the collection and publication of the works of artisans and the holding of their anniversaries.

During the period of the Soviet monopoly, Heydar Aliyev led activities in the direction of the development of the art of lovemaking, promotion of our national ceremonies, and prepared the ground for the development of our national and moral values. Although the interest in folk literature and its promotion weakened during the period when he was removed from the leadership of Azerbaijan, after his return to power for the second time, this field felt his concern again, and folklore anthologies and folklore publications were published. Celebrating the anniversaries of "Kitabi-Dada Gorgud" sagas, Ashuq Alasgar, and the creation of the Folklore Institute are a high manifestation of Heydar Aliyev's attention and love for our folk literature.

When the great leader spoke about history and the past, he spoke with special pride about the epics "Kitabi-Dada Gorgud" and "Koroglu" belonging to the people of Azerbaijan. He considered the celebration of the 1300th anniversary of "Kitabi-Dada Gorgud" in 2000 as an important historical event for the entire Turkic world and human culture. According to Heydar Aliyev, the anniversary of "Kitabi-Dada Gorgud" is a holiday of respect and reverence for the historical root, national traditions, national-spiritual values, culture, science, and the centuries-old history of the people.

The great leader was still familiar with folk art and literature at that time. He knew that the people's literature - oral creativity is the mirror of his spirituality, the expression of his intelligence, ideology, wishes, joy and hatred. He always recommended to protect each of these examples as a heritage and to treat them with care: "A nation with a developed and rich language source is inflexible, immortal, and has a great future. Therefore, every child of Azerbaijan should protect this most precious wealth inherited from great-grandfathers to our people like the apple of their eye, and should always surround it with care".

Attention and respect for the fiction, for the heritage of those who created this literature occupy a special place in the social and political activities and meetings of the Great Leader Heydar Aliyev. Even during his lifetime, he especially highly appreciated classical literary examples, the creativity of those who created these examples, and took measures to restore their graves and protect their artistic heritage.

In the words of Heydar Aliyev, the "Kitabi-Dada Gorgud" monument with a centuries-old history, Azerbaijani literature rich with the works of Khagani, Nizami, Nasimi, Fuzuli, Khatayi, Vagif, Seyid Azim, and unique examples of Ashiq poetry are "classical Azerbaijani literature in its development has passed through the bright paths of wonderful, philosophical lyrics full of great love for people, rebellious, free-thinking poetry that turned against the social and spir-

itual shackles of the Middle Ages, ... after overcoming these paths, it rose to the ideological and aesthetic heights of the 20th century.

Heydar Aliyev has always proudly stated that literature and culture, also education, morals, and spirituality plays a great role in his formation. In his opinion, "the honorable task of literature is to comprehensively and highly artistically depict the complexity, depth, and greatness of the struggle for peace and the security of peoples, the great and enormous activity of its activity aimed at the rise of society, the development of the economy in the conditions of the scientific and technical revolution, and its goals and essence, which are innovative in their nature is to show".

Heydar Aliyev considered the respect of the people to the writer and poet as a historical tradition, a trait inherited from the ancestors. According to him, when talking about the ancient times of the nation's history or trying to convey something to the society and the world, first of all, works created by cultural and literary figures, historical-architectural monuments and written works are referred to.

Heydar Aliyev, who considered literature to be one of the nation's national treasures, was proud that it brought great benefits to our nation. He was well aware of the possibilities and power of literature and artistic words to lead the people, eliminate the flaws in the society, and cleanse the society of individual ugly situations. The great leader was sure that the national awakening, revival, and national self-awareness came to the people first of all through literature.

During the Soviet period, this literature made an unprecedented leap in quality and developed under the banner of nationalism. In a short historical period, this literature was enriched not only with new works, but also with new themes, new genres and forms, and great and bold artistic generalizations were made... Jafar Jabbarli, Mammad Said Ordubadi, Samad Vurgun, Huseyin Javid, Mikayil Mushfiq, Mehdi Huseyn, etc. entered the literary treasury of artists and many other writers".

During Heydar Aliyev's second rule in Azerbaijan - in the 1990s, as in all fields, the national spirit and national revival showed itself in the field of literature. Literature was the most powerful tool that influenced the formation of the thoughts, thinking, and spirit of the people who gained their national freedom. The word - literature was the tool leading people behind all the processes. The works of Bakhtiyar Vahabzade, Khalil Rza, Mammad Araz, Yusif Samadoglu and other works openly instilled the feelings of national awakening in the people, awakened the national spirit, strengthened the national revival, formed the feelings of loyalty to the motherland, love of the motherland, being an Azerbaijani. Heydar Aliyev knew this. He likes the poems of M.Araz and B.Vahabzadeh and participated in their creative evenings.

In 1995, the Great Leader awarded all three artists with the highest award of independent Azerbaijan - the Order of Independence. According to Heydar Aliyev, these artists have done a lot with their creativity and rendered special service for the national awakening, national revival, revival of the national spirit in the nation. The Great Leader knew very well that there is no other medium that affects people as much as poetry, literature, and cultural examples, and that influences their morals, spirituality, education, and the formation of their thoughts.

Heydar Aliyev, who considered literature to be one of the nation's national treasures, was proud that it brought great benefits to our people. He was sure that the possibilities and power of literature, the artistic word, national awakening, revival, and national self-awareness passed through literature to the people in which way to lead the people, to eliminate the flaws in the society.

**Ülviyyə Hacıyeva,
Filologiya üzrə fəlsəfə
doktoru, dosent, Xarici Dillər
Mərkəzinin müdiri**



Hər bir gənc əsaslı təhsil almalıdır. Hər bir gənc müasir həyatın tələblərini mənimsəməlidir. Hər bir gənc müasir həyatda iqtisadiyyat, siyasət sahələrində, sosial sahədə bütün yenilikləri, dünyada gedən prosesləri bilməlidir.

Heydər Əliyev

TÜRK DÜNYASININ HEYDƏR ƏLİYEV ZİRVƏSİ

Ulu öndər Heydər Əliyev xalqımızın yetişdirdiyi ən böyük dahi şəxsiyyətlərdən biri olmuşdur. Məhz xalqımız üçün göstərdiyi misilsiz xidmətlər Heydər Əliyevi Ümummilli lider zirvəsinə yüksəltmişdir. Ulu öndərin adı həm xalqımızın, həm də bütün türk dünyasında göstərdiyi misilsiz xidmətlərə görə ölkəmizin və bütövlükdə türk dünyasının tarixinə qızıl hərflərlə yazılmışdır. Müdrikliliyi, uzaqgörən siyasəti ilə dünyanın say seçmə siyasətçiləri ilə bir sırada özünə əbədi yer alan əvəzolunmaz şəxsiyyət Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin hər bir kəlməsi, sözü bitib tükənməyən bir xəzinə olmuşdur. Heydər Əliyev dühasının şöhrəti bütün dünyaya yayılmışdır.

Müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin qurucusu, Azərbaycan xalqının Ulu öndəri Heydər Əliyevin siyasi-ideoloji fəaliyyəti Azərbaycanla məhdudlaşmayıb, bütövlükdə türk dünyasını əhatə etmişdir. Heydər Əliyev Azərbaycanın və Türk dünyasının mühüm şəxsiyyəti, dövlətimizin inkişafı üçün geniş imkanlar yaradan dahi rəhbər olmuşdur. Heydər Əliyev Azərbaycanın türk dünyasında özünə layiq yer tutmasında, türk dövlət və toplumları arasında inteqrasiyanın güclənməsində böyük xidmətləri olmuşdur. Böyük tarixi şəxsiyyətin türk dünyası ilə bağlı görüldüyü işlər, irəli sürdüyü ideyalar, söylədiyi mülahizələr elmi-nəzəri mükəmməlliyilə yanaşı, praktik perspektivliliyi ilə də böyük tarixi əhəmiyyətə malikdir. Heydər Əliyevin türk dünyası ilə siyasi, diplomatik, iqtisadi, sosial, hərbi sahələri əhatə edən çoxcəhətli fəaliyyətində elm, təhsil, ədəbiyyat və incəsənət istiqamətlərinin də özünəməxsus yeri və əhəmiyyəti var.

Bu səbəbdəndir ki, Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Azərbaycanla türkologiya sahəsində elmi araşdırmaların aparılmasına, türk yazılı abidələrinin qorunmasına, tərcüməsinə və xalq arasında təbliğinə şərait yaradılmış, türkoloqlara dövlət qayğısı göstərilmişdir.

Çoxəsrlik tariximizdə türk xalqlarını yaşadan, türk dünyası vəhdətini qoruyub saxlayan ən əsas bağlardan biri də ortaq dilimizlə yanaşı, ortaq mədəniyyətimizin və ədəbiyyatımızın olmasıdır. Türk dünyasının ortaq dəyərlərinə xüsusi ehtiram bəsləmiş dahi şəxsiyyətin "Kitabi-Dədə Qorqud", "Manas", "Koroğlu" kimi folklor abidələrinə böyük ehtiramla yanaşması nəticə etibarilə onun ortaq türk köklərinə inamının və etibarının ifadəsi idi.

1995-ci ildə bütün türk xalqlarının dövlət başçılarının birgə iştirak etdiyi "Manas" dastanının 1000 illik yubileyi tədbirində bunun böyük bir hadisə olduğunu bildirən H.Əliyev dövlət müstəqilliyinin verdiyi imkanları yüksək qiymətləndirərək demişdir ki, biz artıq böyük türk dünyası, türk xalqları, türk xalqlarının ümumi kökləri, mədəniyyəti, tarixi haqqında danışırıq və hamımız birlikdə sübut etdik ki, bizim xalqlarımızın qədim kökü və bu xalqların müstəqil tarixi mədəniyyəti vardır.

2000-ci ildə "Kitabi-Dədə Qorqud" dastanının 1300 illik yubileyinin Azərbaycan tarixində indiyədək keçirilmiş bütün yubiley mərasimlərinin hamısından daha əhəmiyyətli olduğunu yüksək tribunadan vurğulayan Heydər Əliyev - "Dədə Qorqud" dastanı bizi bu gün, eyni zamanda birləşdirir, bir-birimizə yaxınlaşdırır. Bu dastan həm Azərbaycanın, həm bütün türk

dünyasının dastanıdır" ifadəsini səsləndirmişdir.

Türk xalqlarının birliyini möhkəmləndirmək, mənəvi körpüləri qorumaq, milli kökə qayıdış, ortaq dəyərlərimizi birləşdirmək Heydər Əliyevin fəaliyyətinin əsas məqsədlərindən olmuşdur. Dahi şəxsiyyəti daha çox düşündürən problemlərdən biri də türk dövlətlərinin iqtisadi-mədəni yaxınlaşması, birliyi məsələləri, bu mühüm məsələlərin həyata keçirilməsi yollarının nəzəri əsaslarının işlənilib hazırlanması olmuşdur. Bu məsələlər isə Heydər Əliyevin yeni dövr türk birliyi strategiyasının yalnız bir qismini təşkil edir. Ümummilli lider Türkiyə Cümhuriyyəti ilə əlaqələrə xüsusilə fikir verirdi. Heydər Əliyev türk birliyinin möhkəmlənilib inkişaf etməsində Türkiyənin rolunu həmişə yüksək qiymətləndirmiş, Türkiyə Cümhuriyyətinin yaradıcısı Mustafa Kamal Atatürkün tarixi fəaliyyətini dönə-dönə dəyərləndirmiş, onu "iyirminci əsrin bəşəriyyətə verdiyi böyük düha"lardan saymışdır.

Türk dünyasının iki nəhəng liderinin 28 may 1992-ci il tarixdə Araz çayı üzərində açdıqları Sədərək-Dilucu Ümid körpüsü yalnız Azərbaycanla deyil, bütün türk dünyası ilə Türkiyəyə əhəmiyyətli bir qapının açılması demək idi. "Bir millət, iki dövlət" gerçəkliyi, hər şeydən əvvəl, Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin tarixini və müasir əhəmiyyətini çox dəqiq ifadə edən, atalar sözü kimi səslənən müdrik bir aforizmə çevrilmişdir.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin türk xalqlarının əlaqələrinin möhkəmlənməsi yolunda atdığı bütün addımlar hər zaman yüksək qiymətləndirilmişdir. O,

bütün fəaliyyəti boyu müvafiq istiqamətdə keçirilən tədbirlərin təşəbbüskarı, təşkilatçısı, iştirakçısı olmuşdur. Heydər Əliyev Türkünstanın dövlət başçıları ilə görüşlərində, onlarla münasibətlərində öz ağsaqqallıq missiyasını, Türk dünyasının lideri vəzifəsini həmişə məharətlə yerinə yetirmişdir. Təcrübəli dövlət adamının, müdrik ictimai-siyasi xadimin qeyri-adi nüfuzu qısa bir müddətdə Türkünstana yayılmış və həmin ölkələr, onların münasibətləri, beynəlxalq mövqeləri üçün nə qədər böyük əhəmiyyətə malik olduğunu artıq göstərmişdir. Ulu öndər Heydər Əliyev hər zaman uzaqgörən, qətiyyətli, lakin, eyni zamanda səbrli, hadisəni mahiyyətdən, təsadüfi zərurətdən ustalıqla ayıran dövlət xadimi olmuşdur.

Göründüyü kimi, Ümummilli lider Heydər Əliyevin türk dünyası ilə əlaqələri ortaq köklərə malik olan xalqlar arasında siyasi etimad, qarşılıqlı əməkdaşlıq, ədəbiyyatlar və mədəniyyətlər arasında dialoq və sair kimi istiqamətlərdə artıq tarixə çevrilmiş hadisələrdən geniş şəkildə bəhs etməyə imkan yaradır. Türk dünyasının fəxri olan Ulu öndər Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının yetirdiyi böyük dühələrdən biri kimi nə qədər ki, bu xalq var hər zaman ehtiramla xatırlanacaq.

İradə Kərimova,
Filologiya üzrə
fəlsəfə doktoru,
dosent,
Azərbaycan
dilçiliyi
kafedrasının
müdiri



QARABAĞ ZƏFƏRİ - ŞUŞA TARİXİ SAHİBİNƏ QOVUŞDU

2020-ci ildə Ali Baş Komandan İlham Əliyevin ətrafında yumruq kimi birləşən Azərbaycan xalqı böyük sevinc hissi və qürurla Qarabağ zəfərini qeyd etdi. Bu böyük qələbəyə aparən keşməkeşli yol tam 30 il çəkdi. Bu qələbənin həyata keçməsi uğrunda dövlət başçımızın yürütdüyü ədalətli, siyasi mübarizə, diplomatik danışıqlar və gərgin ordu quruculuğu, nəhayət ki, bu gözəl Zəfər gününü taleyimizə yazdı! Ümummilli lider Heydər Əliyev bu günün gələcəyini əlbəttə ki, bildirdi və vaxtı ilə uzaqgörənliyi və dühası ilə söylədikləri bu gün artıq Azərbaycanın bir reallığıdır: "Biz Qarabağ məsələsini həll edəcəyik. Sadəcə, zaman lazımdır. Heç kim torpaqlarımızı bizdən ala bilməz. İşğal olunmuş torpaqlarımız mütləq geri qaytarılacaqdır. Nəyin bahasına olursa olsun". Ata vəsiyyətini yerinə yetirən Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev Şuşanı - Qarabağı işğaldan azad etdi. Bu, Azərbaycan tarixinə qızıl hərflər ilə yazılmış böyük Zəfər idi!

Ermənilərin separatizm meyilləri Sovet rejiminin dağılması ərəfəsində daha da geniş vüsət almışdı. Onlar Qarabağ məsələsinin yenidən qaldırılması üçün hazırlıq görür və bu hazırlıq işlərinin əsasında, təbii ki, Heydər Əliyev amili dayanırdı. Çünki erməni millətçiləri anlayırdılar ki, Heydər Əliyevin varlığı, onun sovet rəhbərliyində böyük nüfuza malik olması onların mənfur planlarına əngəldir. Məhz buna görə də Heydər Əliyevin 1987-ci ildə istefa verməsindən cəmi 20



gün sonra A.Aqanbəyqan "Yumanite" qəzetinə verdiyi müsahibəsində Dağlıq Qarabağın Azərbaycandan ayrılıb Ermənistanla birləşdirilməli olduğunu bildirdi.

Ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycanda hakimiyyətə qayıdışı ərəfəsində cəbhədəki hərbi güc balansını təəssüf ki, Ermənistanın lehinə idi, həmçinin, informasiya mübarizəsində də ermənilər üstünlük qazanmışdılar. Azərbaycanda isə hakimiyyət uğrunda şiddətli mübarizə gedirdi. Azərbaycan xalqının iradəli, sadıq oğlu Heydər Əliyev 1993-cü ilin iyun ayında xalqın çağırışı ilə Azərbaycanda hakimiyyətə qayıtdıqdan dərhal sonra vəziyyəti düzgün qiymətləndirərək müharibənin davam etdirilməsinin müsbət nəticələr verməyəcəyi qənaətinə gəlir və ilk addım olaraq atəşkəs əldə edərək axıdılan qanların qarşısını alır. Bundan sonra Dağlıq Qarabağ reallığını dünyaya çatdırmaq, dünyanın aparıcı siyasi liderlərini danışıqlar prosesinə cəlb etmək, beynəlxalq ictimai rəydə dönüş yaratmaq və ilk mərhələdə informasiya müharibəsini qazanmaq uğrunda uzun və gərgin siyasi mübarizə yolu başlandı.

Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ probleminin danışıqlar, sülh yolu ilə nizama salınması Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1993-cü ildən başlayaraq xarici siyasət fəaliyyətinin əsasını təşkil edirdi. Dahi Öndər Heydər Əliyevin münafiqənin aradan qaldırılmasına nail olmaq üçün dünya birliyinin diqqətini ATƏT-in Zirvə toplantılarında, Minsk Qrupunun həmsədrələri ilə aparılan müzakirələrdə, beynəlxalq forumlarda, dövlət başçıları və nümayəndə heyətləri ilə ikitərəfli, çoxtərəfli görüşlərdə cəlb etməyi bacarmışdı. Ümummilli liderimiz özünün qətiyyətli, kəskin mövqeyini hər bir görüşdə, hər bir çıxışında dünya ictimaiyyətinə tarixi faktlarla əsaslandıraraq çatdırırdı. Heydər Əliyev Cənubi Qafqazda sülhü dəstəkləyən ilk dövlət başçısı idi.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin bənzərsiz xidmətləri ona daima minnətdar olacaq xalqın tarixində və yaddaşında daima yaşayacaqdır. Qeyri-adi dühaya, istedadla, nəcib insani keyfiyyətlərə malik dövlət xadimi kimi Heydər Əliyevin əziz xatirəsi xalqımızın dilində canlı əfsanəyə çevrilmişdir. Zəngin dövlətçilik təcrübəsinə malik Heydər Əliyevin Azərbaycanda uzunmüddətli hakimiyyət dövründə nəinki Azərbaycan, hətta Qafqaz xalqlarının xoşbəxt və firavan yaşamaları uğrunda həyata keçirdiyi xidmətlər danılmazdır. Dünya siyasətində tanınmış lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycanda Silahlı Qüvvələrin yaradılması, cəbhədə atəş-

kəsin əldə edilməsi, iqtisadiyyatın canlandırılması və Qafqazın geosiyasi xəritəsini dəyişən global iqtisadi layihələrin hazırlanması və həyata keçirilməsi kimi möhtəşəm çalışmaları müasir Azərbaycan tarixinin qürurverici səhifələridir.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin həyata keçirdiyi müdrik, uzaqgörən və çevik daxili və xarici siyasətini özünün siyasi kursu elan etmiş İlham Əliyev məqsədyönlü addımlar ataraq qondarma Dağlıq Qarabağ probleminin həll edilməsinə nail oldu. Ali Baş Komandanın əmri ilə Azərbaycan Silahlı Qüvvələri Dağlıq Qarabağı azad etdi. Bununla da, Azərbaycan xalqının tarixində böyük dönüş nöqtəsi olan tarixi hadisə baş verdi - Azərbaycan torpaqları işğaldan azad edildi və dövlət sərhədləri bərpa olundu. Dəmir yumruqla əzilən və torpaqlarımızdan qovulan düşmən ordusu 10 noyabr 2020-ci il tarixində "Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ermənistan Respublikasının Baş Naziri və Rusiya Federasiyasının Prezidentinin Bəyanatı" kapitulyasiya aktı imzalandı və ərazi bütövlüyümüz təmin edildi. Beləliklə, 30 illik işğala son verildi. Şuşa tarixi sahibinə qovuşdu.

Nigar
Məmmədova
Xarici
Dillər Mərkəzinin
müəllimi



Həyat böyük bir prosesdir. Bu prosesdə uğurla iştirak etmək üçün insan müasir tələblərə uyğun olan təhsilə malik olmalıdır.

Heydər Əliyev

YÜKSƏK BALLI TƏLƏBƏLƏR İLƏ MÜSAHİBƏ



Piriyeva Nigar Ədil qızı, 565.3 bal
Filologiya fakültəsi,
Xarici dil müəllimliyi
(ingilis), IND2311B

Mən, Piriyeva Nigar Ədil qızı 565.3 balla Filologiya fakültəsinin Xarici dil müəllimliyi (ingilis) ixtisasına qəbul olmuşam. Düşünürəm ki, seçdiyim ixtisas əslində ən vacib peşədir. Çünki istər həkim, istər mühəndis, istərsə də polis olsun, hər bir vətəndaş müəllim yetişdirir, təlim-tərbiyə edir. Mənim müəllimlik ixtisasına hər zaman həvəsim, hörmətim və sevgim olub. Düzdür, çətin peşədir, amma bir o qədər də qürurvericidir. Mənim bu ixtisası seçməkdə ən əsas məqsədim odur ki, gələcəkdə cəmiyyətə yararlı fərdlər yetişdirmiş olum.



Əlizadə Ayan Habil qızı, 514.5
Filologiya fakültəsi,
Azərbaycan dili və
ədəbiyyatı müəllimliyi,
AZD2307B

Mən, Əlizadə Ayan Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Filologiya fakültəsinin AZD2307B qrupunun qrup nümayəndəsiyəm. İnsanın həyatında elə anlar olur ki, onu ifadə etməyə kəlimələr belə yetmir. Mənim həyatımda da bu anlardan biri məhz universitetlə bağlıdır. Uşaqlıqdan bəri xəyal etdiklərimin artıq bir hissəsini reallaşmışdı. Özümə inanaraq bu yolda irəliləyib xəyalımı qurduğum universitetə və fakültəyə daxil oldum. Bu mənim indiye qədər təhsil həyatımda əldə etdiyim ilk və ən böyük uğurumdur. Bu yolda davam edərək daha çox uğurlar qazanacağıma inanıram. Əvvəllər sadəcə kənarından izləyib xəyalımı qurduğum universitetə olan sevgim bir idisə, bu universitetin tələbəsi olduqdan sonra ona olan sevgim min oldu.

Niyə ADPU? Mənim fikrimcə, ADPU əsl yüksək səviyyəli müəllim kadrları yetişdirən bir təhsil müəssisəsidir. Təbii ki, gələcəyə savadlı kadrlar yetişdirmək heç də asan məsələ deyil və biz bu uğurlara ADPU müəllimləri sayəsində yiyələnirik. Bu savadlı kadrların dərslər metodları, eləcə də tələbələrə qarşı səmimi davranışları bizi universitetə daha çox bağlayır.

Mən çox xoşbəxtəm ki, hal-hazırda Mikayıl Müşfiq, İsmayıl Şıxlı kimi ziyalılarımızın məzun olduğu universitetdə təhsil alıram.

Əminəm ki, heç vaxt ADPU-nu seçdiyim üçün peşman olmayacağam, bu yolda davam edərək uğur əldə edəcəyəm.

Çünki ADPU bizim uğurlu seçimimizdir.



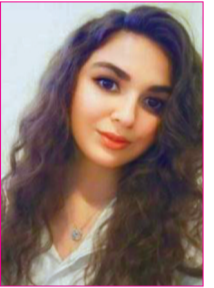
Kaliqov Asif Muxtarjan oğlu, 546 bal
Filologiya fakültəsi,
Azərbaycan dili və
ədəbiyyatı müəllimliyi,
AZD2304B

Mən, Kaliqov Asif Goranboy rayonunun Qazanbulaq qəsəbəsində anadan olmuşam. 9-cu sinifdə oxuyarkən qərar verdim ki, müəllim olacağam və bu istiqamətdə ciddi şəkildə hazırlaşmağa başladım. 11-ci sinifdə buraxılış və blok imtahanlarından yüksək nəticələr əldə etdim və 546 bal topladım. Topladığım yüksək nəticə ilə başqa ixtisaslar da seçə bilərdim, lakin mən Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Filologiya fakültəsinin Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi ixtisasını seçdim və hal-hazırda həmin universitetin 1-ci kurs tələbəsiyəm. Müəllimlərimdən çox razıyam, hamısı yüksək ali savadlı və bilikli kadrlardır. Mən bu yolu seçdiyim üçün peşman deyiləm və inanıram ki, bu universitetdə yüksək nəliyyətlərlə məzun olacağam.



Nəsirova Mədinə Mahmud qızı, 552, 2 bal
Filologiya fakültəsi,
Xarici dil müəllimliyi
(ingilis), IND2310B

Mən, Nəsirova Mədinə Mahmud qızı 552,2 balla ADPU-nun Xarici dil müəllimliyi (tədris ingilis dilində) ixtisasına qəbul olmuşam. Bu ixtisası seçməkdə səbəbim ingilis dilinin həm beynəlxalq səviyyəli dil olması, həm də bu dilə olan marağımdan irəli gəlir. Müəllimlik nə qədər çətin peşə olsa da, bir o qədər gözəl və şərəfli peşədir. Bu gün kimliyindən asılı olmayaraq, hər bir vətəndaş müəllimlərin sayəsində cəmiyyətə yararlı bir fərd kimi yetişir. Bu universitetə daxil olarkən özümü əsl gələcəyin müəllimi kimi hiss edirəm və bu mənə dərslərimə daha da məsuliyyətlə yanaşmaq üçün stimül verir. Universitetdə diqqətimi ən çox çəkən nüanslardan biri də müəllimlərin və digər işçilərin biz tələbələrə dostcasına yanaşması, bizimlə səmimi ünsiyyət qurmaları və bizə qayğı göstərmələridir. ADPU-da təhsil aldığım üçün özümü çox şanslı və xoşbəxt hiss edirəm.



Qədirlə Əzizə Fərhad qızı, 510,5 bal
Filologiya fakültəsi,
Azərbaycan dili və
ədəbiyyatı müəllimliyi,
AZD2308B

Filologiya fakültəsinə qəbul olmaq mənim həmişə arzumu olub. İxtisas fənlərimi çox sevməyim mənə bu fakültəyə qarşı böyük həvəsi oyatmışdı. Bunun üçün də əzmlə çalışdım və istəyimə nail oldum. Hal-hazırda Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Azərbaycan dili və ədəbiyyatı ixtisasında təhsil alıram. Yaxşı ki, bu sahəni seçmişəm və hər şey çox yaxşıdır. İnanıram ki, seçdiyim universitet və ixtisas mənə gələcək xeyallarımı gerçəkləşdirməkdə çox kömək olacaq.



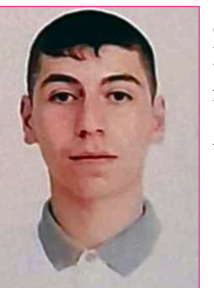
Mirzəyeva Ülkər Xaqani qızı, Filologiya fakültəsi, Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi, AZD2308B

Könlümün sağalmaz yarası, Şəhidlər

Bu yara qəlblərdə dərin bir sancı,
Dözmək də olmur ki, yoxdur əlacı.
Bəxtsiz talelərdə yaşanan acı,
Əbədi göz yumduz, dünyaya sizlər,
Könlümün sağalmaz yarası, ŞƏHİDLƏR.

Nə qədər evlər gör qaldı işıqsız,
Körpələr acizdir, qadınlar başsız.
Analar-atalar bax ?!acsız.
Ucaldı göylərə ahu-nalələr,
Könlümün sağalmaz yarası, ŞƏHİDLƏR.

De, kim qaytaracaq onları geri?
Olmaz ki, onların tayı-bənzəri.
Dillərdə təsəlli, cənnət yerləri.
Dastana döndülər, nakam sevgilər,
Könlümün sağalmaz yarası, ŞƏHİDLƏR.



Əli Axundov Xəlil oğlu, Filologiya fakültəsi, Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi, AZD2308B

Göndərim

Qiyaslı, bilirsiz elim dağılıb?
Qoy sizə elimdən salam göndərim.

Yaralı sinəmi sizdən gizlədib,
Sizə xoşbəxt olan simə göndərim.

Dərdi dağıtmağa yer axtarırsız
Vətən vüsəlinə vaxt axtarırsız
Vətənə dönməyə el axtarırsız
Gəl sizə bir gözəl mən el göndərim.

Bu hicrandan çox şikayət qılmışam,
Gecəni gündüzə mən çox qatmışam.
Ömrümü şam edib çox yandırmışam,
Bu qalan ömrümü sizə göndərim.

Vətən həsrətini həmişə anmışam,
Ömrü sükut edib təzə yandırmışam.
Bu qara bəxtimi çox sınımışam,
İstəyirsiniz, bir pak bəxti göndərim.

Qaranlıq bir gecə olarsa əgər,
Zülmətdə otura bilməsəz əgər,
Evinizdə zülmət olarsa əgər,
Evdəki lampanı peşkəş göndərim.

Vətənə qayıtmaq istəsəz əgər,
Ağdam torpağında duruxsaz əgər,
Dil deyib o yerdə ağlasaz əgər,
Mən sizə qoy həmdəm yoldaş göndərim.

Vətən torpağını gözib başabaş,
Düzələydik yola biz iki yoldaş.
Nə bir qaya inciyyədi, nə bir daş,
Sizə inciməyən torpaq göndərim.

Hər tərəf dirçəlsin, bizi görəndə,
Sükuta dalaq biz Uzundərədə.
Günəş sükut etsin şəhid önündə,
“Vətən, Yaşa!” deyən oğul göndərim.

Vətən torpağını birgə dirçəldək,
Torpağa azadlıq toxumu əkək.
Vətən torpağını həmişə sevək,
Sizə vətən canlı bir el göndərim.

Bircə xəyala dalanda mən
Hər zaman bir gözəl el istəyirəm.
Tale ilə yaman hesab çəkmişəm
Vətənlə yaşayan adam göndərim.

Eh! Ana yurdumuz çox viran qaldı
O torpaqlar yaman sahibsiz qaldı.
Orda çoxunun əzabı qaldı
Qoy sizə əzabkeş insan göndərim.

İnsan öz elində qərib olarmış
İnsan ürəydə alovlanarmış
Vətən sevgisini unutmayarmış
Qoyun beləsini sizə göndərim.

Qiyaslı, düzlüyü tapdamaq olmaz
Öz elində qərib yaşamaq olmaz
Öz ana torpağın unutmamaq olmaz
Sizin yanınıza qərib göndərim.

Orda Babayevin muğam səsi var,
Orda Bağirovun ayaq səsi var,
Sinədən oxlayan gözəlləri var,
Türk gözəllərini peşkəş göndərim.

Necə viran qaldı Ağdam torpağı?
Dağ basdı elimə bu qəddar yağdı
Od bürüdü Ağdamda solu, sağdı
Əzab görmüş xalqı sizə göndərim.

Kaş viranə bağlar görməsin xalqım
Birdə böyük dağlar görməsin xalqım
Birdə öz elindən köçməsin xalqım
Topdağıtmaz eli qonaq göndərim.

Vicdanın səsinə qulaq asmışam,
Bir layla səsinə həsrət qalmışam,
Olub-keçənləri yada salmışam,
Bədbəxt olan xalqı qonaq göndərim.

Ağdam ellərinə bir salam desən,
Bal dadar vətəndə bir ağu yesən,
Dünya ayaq saxlar bir layla desən,
Gəl belə laylanı sizə göndərim.

Vicdanım dözməyir bu olanlara.
Dünya, inanmayın yalançılara
Mən yazıq vətənsiz yaşayanlara
Qoy vətənsizləri qonaq göndərim.

Vətənsiz siz də saralıb-soldunuz,
Dəhşət qarşısında dəyanıb durduz
Ömrü şam edib başa vurduz
Ömrü şam edən qonaq göndərim.

Deyirəm: “Əzrayıl, hələ dəyan dur!
Burda at oynadıb Həsən Bayandur”
“Yetər artıq bəsdir, düşmən, dayan, dur”
Deyən oğulları sizə göndərim.

Vətənimə güllə dəyməsin deyib,
Oğullar şəhidlik libasın geyib,
Vətəni anatək qoruyub-sevib
Belə igidləri sizə göndərim.

Ana laylasında vətən sevməyi
Ana laylasında torpaq sevməyi
Ana laylasında bayraq sevməyi
Öyrənən oğlu sizə göndərim
Qoy Cavidanı sizə göndərim.
(Şair Allahverdi Qiyaslıya ithaf)



Bayramova İlahə Elman qızı, Filologiya fakültəsi, Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi, AZD2306B

Qarabağ Azərbaycandır!

Doğma Vətənim, Qarabağım
Səfalı, gözəl torpağım
Unudulmaz gözəl Qarabağ,
Sənsiz ürəyimə çəkilib bir dağ.

Bitdi artıq bu həsrət,
Qarabağım çox gördü dəhşət
Bu ayrılıq sona endi,
Azərbaycan geri gəldi

Bəli, çatdıq Qarabağımıza,
Öz doğma torpağımıza
Baxın gözəllik burdadır,
Qarabağ Azərbaycandır!



Abbasova Emiliya Rəyal qızı, Filologiya fakültəsi, Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi, AZD2302B

Fərqi yoxdur kim olsun,
Şəhid elə şəhiddir.
Amma müsəlman şəhid
Quranın ayəsidir!

Şəhid -ağam Hüseynin
Yolu ilə gedəndir!
Şəhid-Vətən yolunda
Canın fəda edəndir.

Biz öz tariximizi
Şəhid verərək yazdıq.
Şəhidlərin adlarını
Qızıl hərflərlə yazdıq!



Alyeva Zeynəb Qorxamaz qızı, Filologiya fakültəsi, Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi ixtisası, AZD2301B

Görüş vaxtı gəldi çatdı

Ayrı qaldım mən səndən,
O gözəllikdən, o görkəmdən,
Qoy yenidən gəlim mən,
Görüş vaxtı gəldi çatdı.

Qaldın düşmən tapdağında,
Qaldın düşmən işğalında,
Qaldın düşmən ayağında,
Görüş vaxtı gəldi çatdı.

Qisas günü gəldi çatdı,
Düşmənlərin başı batdı,
Başlarına güllə yağdı,
Görüş vaxtı gəldi çatdı.

Qayıdıram səfalı yerlərə,
Qayıdıram vəfalı ellərə,
Qayıdıram əvvəlki günlərə,
Görüş vaxtı gəldi çatdı.

Əsgərimiz qəhrəmandır,
Millətimiz pəhləvandır,
Tariximiz qocamandır,
Qarabağ Azərbaycandır!

Təhsil hər bir dövlətin, ölkənin, cəmiyyətin həyatının, fəaliyyətinin mühüm bir sahəsidir.

Heydər Əliyev

“HEYDƏR ƏLİYEV VƏ AZƏRBAYCAN DİLİ” MÖVZUSUNDA ELMİ-PRAKTİK KONFRANS



Ulu Öndər Heydər Əliyevin və şəhidlərimizin əziz xatirəsinin birdəqiqəlik sükutla yad edilməsi ilə başlandı. Konfrans giriş nitqi ilə açan ADPU-nun Beynəlxalq Əlaqələr üzrə prorektoru, professor Mahirə Hüseynova konfrans iştirakçılarını salamlayaraq, Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan dilinin inkişafı istiqamətində gördüyü cəhəşümul və səmərəli işlər, həyata keçirdiyi uğurlu islahatlar haqqında ətraflı məlumat verdi. O həmçinin vurğuladı ki, “Biz Ulu Öndərimizin şəxsinə həm də Azərbaycanın dünənini, bu gününü, ən əsası isə sabahını bir daha təhlil edirik: Heydər Əliyevin yaratdıqları barədə minnətdarlıqla danışırıq, onun yolu əsasında bu gün əldə edilən nailiyyətlərdən fəxrli söhbət açırıq və yenə də məhz onun sayəsində gələcəkdə qazanacağımız qələbələrin real hədəflərini inamla müəyyənləşdiririk”.

Daha sonra Azərbaycanın əməkdar artisti, rejissor Rafiq Həşimovun səslən-



dirdiyi “Heydər Əliyev və Azərbaycan dili” adlı sənədli film nümayiş etdirildi.

Konfransda Azərbaycan Respublikasının Dövlət Dil Komissiyasının Monitorinq Mərkəzinin direktoru professor Sevinc Əliyeva, Azadlıq Hərəkətləri İctimai Birliyinin sədri, yazıçı-publisist Təhmasib Novruzov, ADPU-nun Elmi-təşkilatı şöbəsinin müdiri prof. İbrahim Bayramov, Azərbaycanın əməkdar artisti, bədii qiraətçi prof. Azad Şükürov, pol-



kovnik Şəmsəddin İsgəndərov, xalq şairimiz Zakir Ağdamlı Ulu Öndər Heydər Əliyevin fəaliyyətinin müxtəlif sahələrinə həsr edilən mövzularda öz məruzələri ilə çıxış etdilər. Tədbir ADPU-nun nəzdində fəaliyyət göstərən “Meh” ədəbi dərnəyinin təşkil etdiyi bədii hissə ilə davam etdi.

Sonda prof. Mahirə Hüseynova çıxış edərək konfrans iştirakçılarını təşəkkürünü bildirdi, hər birinə uğurlar arzuladı.

26 Sentyabr 2023-cü il tarixində ADPU-nun böyük akt zalında Ulu Öndərin əbədiyaşar xatirəsinə həsr olunmuş “Heydər Əliyev və Azərbaycan dili” mövzusunda elmi-praktik konfrans keçirildi. Konfransda ADPU-nun rektoru prof. Cəfər Cəfərov, prorektorlar, universitetin professor-müəllim heyəti, elm və təhsil sahəsi üzrə bir çox rəsmilər, nüfuzlu alimlər iştirak etdilər. Tədbir Azərbaycan Dövlət himninin səsləndirilməsi,

TƏLƏBƏ TƏŞKİLATLARININ FORUMU



21 sentyabr 2023-cü il tarixində Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin böyük zalında Filologiya fakültəsinin təşkilatçılığı ilə tələbə təşkilatlarının forumu baş tutub. Görüşdə Filologiya fakültəsinin elmi işlər üzrə dekan müavini, f.ü.f.dok. Könül Həsənova, təşkilat rəhbərləri və Filologiya fakültəsinin I kurs tələbələri iştirak etdilər.

F.ü.f.d. Könül Həsənova başda olmaqla zalda iştirak edən bütün tələbələr ilk növbədə müzəffər Azərbaycan ordusunun antiterror əməliyyatlarında canını Vətən uğrunda fəda etmiş şəhidlərimizi bir dəqiqəlik sükutla yad etdilər. Daha sonra Filologiya fakültəsinin uğurlarından danışan Könül Həsənova qeyd etdi ki, bu gün də Filologiya fakültəsi yeni tələblərini qarşılayır. Bu tələbələrin hər biri ölkəmizin gələcəyi, fakültəmizin gələcək uğurlarıdır. Sonda ictimai fəaliyyətin tələbələr üçün əhəmiyyətindən danışaraq sözü tələbə təşkilatlarına verdi.

Çıxış üçün söz Meh Ədəbi Dərnəyinin rəhbəri, Raman İsmayılova verildi. O, Meh Ədəbi Dərnəyinin məqsədi, fəaliyyət və uğurları haqqında ətraflı məlumat verərək bildirdi ki, 2019 -cu ildə ADPU -nun Beynəlxalq

əlaqələr üzrə prorektoru, Filologiya fakültəsinin dekanı prof. Mahirə Hüseynovanın təşəbbüsü ilə yaradılan Meh Ədəbi Dərnəyi ölkə və dünya miqyasında böyük layihə və tədbirlər həyata keçirmiş, uğurlar əldə etmişdir. Daha sonra Meh Ədəbi Dərnəyi barədə videoçarxın nümayiş olunması ilə çıxışını yekunlaşdırdı.

Daha sonra söz ADPU UNESCO klubunun prezidenti Əhməd Babaşova verildi. Beynəlxalq təşkilat olan UNESCO - nun fəaliyyətləri barədə məlumat verən Əhməd burada tələbələr üçün yaradılan şəraiti diqqətə çatdıraraq UNESCO haqqında hazırlanmış videoçarxı təqdim etdi.

ADPU Yeni Klub barədə isə klubun rəhbəri İsmayıl Nəsirov çıxış edərək, yeni fəaliyyətə başlayan klubun fəaliyyətlərindən və imkanlarından söz açdı.

Tədbirin davamında söz Tələbə Gənclər Təşkilatının sədri Təhmasib İmaməliyevə verildi. ADPU TGT - nin fəaliyyəti, strukturu və uğurları barədə geniş məlumat verən T. İmaməliyev qeyd etdi ki, gənclərin ictimai fəaliyyətinin artırılması və asudə vaxtlarının səmərəli təşkil edilməsi məqsədi ilə yeni layihələr həyata keçiriləcəkdir.

ADPU ENACTUS barəsində isə komandanın prezidenti Şahin Məmmədli məlumat verərək beynəlxalq layihə olan ENACTUS - un gənclərin biznes və sahibkarlıq ideyalarının reallaşdırılması üçün böyük fürsət olduğunu diqqətə çatdıraraq komandanın uğurlarını xüsusilə vurğuladı.

Daha sonra söz ADPU Təhsil Könüllüləri Tələbə Birliyinin sədri Nərgiz Quluzadəyə verildi. O, şagirdə tələbə dəstəyi və tələbəyə tələbə dəstəyi ideyaları ilə çıxış edən ADPU TKTB - nin fəaliyyətlərini diqqətə çatdıraraq gənclər üçün yaradılmış səmimi ortam və onların inkişafı üçün hazırlanmış layihələr barədə danışdı.

ADPU Tələbə Həmkarlar İttifaqı Komitəsi haqqında isə təşkilatın sədr müavini Cəmilə Qurbanova məlumat verərək burada tələbələrin maddi imkanına dəstək ol-



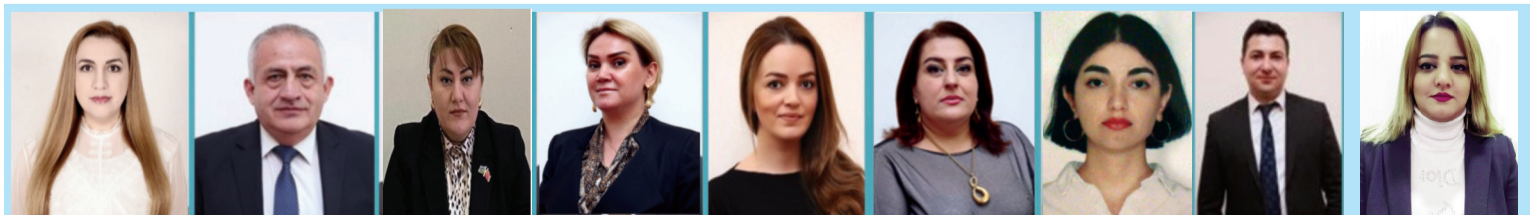
maq üçün çoxlu işlər görüldüyünü və təşkilatın üzvlərinin çoxlu uğurlar əldə etdiyini diqqətə çatdırdı.

Sonda isə Meh Ədəbi Dərnəyinin üzvü Əlibəy Ələkbərli tələbələrə öz səmimi fikirlərini bölüşərək onlara uğurlar arzu etdi. Sonda qiraətçi Cəmilə Məmmədovanın ifasında Mahirə Nağıqızının "Mən səni özüm kimi" şeirinin səsləndirilməsi ilə tədbir başa çatdı.

Redaksiya heyəti



Baş redaktor
Könül Həsənova



Baş redaktorun müavini
Mələhat Babayeva

Mahmud Allahmanlı

İradə Kərimova

Könül Səmədova

Günay Aliyeva

Sevinc Sadıqova

Güleyşə Əhmədova

İlkin Əsgər

Gülər Süleymanova

Hörmətli oxucular! Arzu və təkliflərinizi filologiya@gmail.com elektron poçt ünvanına göndərə bilərsiniz.

Təsisçi: ADPU,
Filologiya fakültəsi

Buraxılışa məsul:
Günay Aliyeva

Ünvan: Bakı şəhəri,
Ü.Hacıbəyov küç. 68

filologiya@gmail.com
Tel.: (012)5984356

“Azərbaycan Nəşriyyatı” MMC-də çap olunmuşdur. Tiraj 200. Sifariş 1207.